

Data publikacji: 12-10-2012

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII KADENCJA**

Warszawa, dnia 12 października 2012 r.

Druk nr 211

**PREZES RADY MINISTRÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Donald TUSK**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

Przekazuję przyjęty przez Radę Ministrów dokument:

**- Informacja Rządu na temat sytuacji mikro i małych przedsiębiorstw w Polsce,
ze szczególnym uwzględnieniem ich dostępu do pomocy publicznej.**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Gospodarki do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-) Donald Tusk

INFORMACJA RZĄDU
NA TEMAT SYTUACJI MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE,
ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ICH DOSTĘPU DO POMOCY PUBLICZNEJ

Dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące sytuacji najmniejszych przedsiębiorstw w Polsce są niedoskonałe – szacuje się, że tylko około 50% podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON rzeczywiście prowadzi działalność gospodarczą, dane dotyczące przedsiębiorstw „aktywnych” pojawiają się z ponad rocznym opóźnieniem, a definicja mikro i małego przedsiębiorstwa stosowana przez GUS uwzględnia wyłącznie liczbę zatrudnionych.

W związku z tym instytucje i agencje rządowe prowadzą dodatkowe badania mające na celu diagnozowanie sytuacji sektora mikro i małych przedsiębiorstw (MMP) oraz monitorują instrumenty oraz poziom wsparcia najmniejszych polskich firm. Niniejszy dokument zawiera informacje i wnioski z analiz przeprowadzonych w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Treść załączników zawiera ponadto informacje Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz Banku Gospodarstwa Krajowego.

Dodatkowe trudności związane z analizą zjawisk związanych z przedsiębiorczością, wynikają z braku odrębnej statystyki dla mikro i małych przedsiębiorstw. Niejednokrotnie bowiem dane dotyczące najmniejszych firm są zbierane razem z informacjami obejmującymi sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

I DEFINICJA MIKRO I MAŁEGO PRZEDSIĘBIORSTWA

Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr173 poz. 1807, art. 104 i 105) za **mikroprzedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Natomiast za **małego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro.

II LICZBA I STRUKTURA POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW¹

Polska jest 6. gospodarką w UE pod względem liczby przedsiębiorstw aktywnych². Przedsiębiorstwa w Polsce są bardziej niż w UE zdominowane przez mikro firmy (96% w Polsce i 92,1% średnio w UE)³. Udział małych przedsiębiorstw w liczbie MSP w Polsce (3,0%)⁴ jest o ponad połowę mniejszy od średniej dla UE-27 (6,9%)⁵, (7%)⁶.

Najważniejszym źródłem informacji o liczbie i strukturze podmiotów działających w gospodarce narodowej jest rejestr REGON prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny. Każdy podmiot rozpoczynający działalność gospodarczą jest zobowiązany do wpisu do rejestru, podmioty powinny również przekazywać informacje o zmianach cech objętych wpisem a także o zakończeniu działalności.

Liczba zarejestrowanych podmiotów na koniec 2011 roku wyniosła w systemie REGON 3.869,9 tys., co oznacza spadek w stosunku do roku 2010 o 40 tysięcy. Na ogólny spadek liczby zarejestrowanych podmiotów składał się znaczący spadek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 71 tysięcy), oraz wzrost liczby spółek handlowych (o blisko 20 tysięcy) a także spółek cywilnych (o 5 tysięcy). Pomimo tych zmian, osoby fizyczne dominują w systemie REGON – ich liczba wynosi 2.871.4 tys., natomiast liczba spółek handlowych 322.4 tys., zaś spółek cywilnych 276.3 tys.

Natomiast na koniec pierwszej połowy 2012 roku liczba podmiotów w systemie REGON zwiększyła się o nieco ponad 30 tys. podmiotów i pod koniec czerwca br. wynosiła 3.902,3 tys. Wzrost ten wynikał ze zwiększenia liczby podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób (o 40 tys.). Spadła natomiast liczba pozostałych podmiotów (o liczbie pracujących od 10 do 49 osób o 8 tys., o liczbie pracujących większej niż 49 osób o blisko tysiąc).

Na koniec pierwszego półrocza 2012 roku najwięcej podmiotów – nieco ponad milion – zarejestrowanych było w sekcji G – *Handel hurtowy i detaliczny*. W dalszej kolejności znajdują się sekcje: F – *Budownictwo* (467 tys. podmiotów), C – *Przetwórstwo przemysłowe* (357 tys.) oraz M – *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (343 tys.).

Nieco ponad 95% ogólnej liczby zarejestrowanych stanowiły podmioty o liczbie pracujących od 0 do 9 osób, 4% stanowiły podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób, zaś poniżej 1% pozostałe podmioty.

¹ Dane według klasyfikacji PKD 2007.

² Dane Eurostat, 2009, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=bd_9a_1_form&lang=en. Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Eurostat różnią się nieznacznie

³ Informacja na podstawie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/poland_pl.pdf, dane szacunkowe dla 2010 r.

⁴ Informacja na podstawie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/poland_pl.pdf, dane szacunkowe dla 2010 r.

⁵ „Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce”, PARP, 2011, s. 16.

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2012/do-smes-create-more-and-better-jobs_en.pdf, dane szacunkowe dla 2010 r., s. 28

W 2011 r. zostało zarejestrowanych 346 tys. nowych podmiotów, było to o 50 tys. mniej niż w roku poprzednim. Sytuacja ta była wynikiem spadku w liczbie nowo rejestrowanych osób fizycznych, liczba nowo powstałych spółek była bowiem o 1,5 tys. wyższa niż w roku 2010. Spadek w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów miał miejsce we wszystkich województwach ale największy wystąpił w *śląskim, opolskim* oraz *warmińsko-mazurskim* (spadek o około 18%-20%). W województwie *kujawsko-pomorskim* spadek był najmniejszy i wyniósł 6%.

Jedynie w kilku sekcjach zanotowano wzrost w liczbie nowo rejestrowanych podmiotów. Były to: *Administracja publiczna, Górnictwo i wydobywanie, Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, Opieka zdrowotna i pomoc społeczna* oraz *Dostawa wody; gospodarowanie ściekami*. W pozostałych sekcjach liczba nowo rejestrowanych podmiotów była niższa niż w roku 2010.

Liczba podmiotów wyrejestrowanych wyniosła w 2011 r. blisko 384 tys. i było to znacznie więcej niż w roku 2010⁷. Blisko dwukrotny wzrost liczby wykreślonych podmiotów zanotowano w województwie *mazowieckim*, dynamika wyższa niż średnia krajowa wystąpiła również w *śląskim, podkarpackim* oraz *opolskim*.

W pierwszej połowie 2012 roku zarejestrowano 171 tys. podmiotów, było to kilka tysięcy mniej niż w analogicznym półroczu rok wcześniej. Natomiast liczba podmiotów wyrejestrowanych wyniosła 138 tys., znacznie mniej niż było to w pierwszej połowie 2011 roku (219 tys.). Należy mieć świadomość, że tak duży spadek w liczbie wyrejestrowanych podmiotów wynikał w dużej mierze z aktualizacji rejestru REGON przeprowadzonej w 2011 roku.

III OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SEKTORA MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW NA TLE PRZEDSIĘBIORSTW OGÓLEM⁸

W związku z wymienionymi na wstępie niedoskonałościami rejestru REGON, Główny Urząd Statystyczny szacuje liczbę przedsiębiorstw również na podstawie innych formularzy sprawozdawczych, którymi objęte są firmy funkcjonujące w gospodarce. W 2010 r. aktywnych było 1.726,6 tys. przedsiębiorstw i było to o 50 tys. więcej niż w roku 2009. Struktura rzeczywiście funkcjonujących firm jest podobna do tej wynikającej w informacji z systemu REGON: mikroprzedsiębiorstwa stanowią 95% ogółu, firmy małe 3%, firmy średnie 0.9% zaś duże 0.2%.

⁷ Jak piszą autorzy w publikacji *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w 2011 r.*: „Na wzrost liczby skreśleń w 2011 r. miała wpływ aktualizacja rejestru REGON w oparciu o informacje o osobach zmarłych uzyskane z rejestru PESEL oraz aktualizacja w oparciu o informacje z Krajowego Rejestru Sądowego o podmiotach wykreślonych z KRS”.

⁸ Na podstawie publikacji GUS: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 roku*.

ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA

W 2010 r. liczba pracujących w przedsiębiorstwach wyniosła 8.859 tys. osób i było to o 30 tys. więcej niż w roku 2009. Struktura pracujących była taka jak w latach poprzednich – w mikroprzedsiębiorstwach pracowało 38% ogółu osób, w firmach małych 13%, średnich 19%, zaś 30% w firmach dużych.

Przeciętna liczba zatrudnionych wyniosła 6,5 mln osób, co oznacza spadek w stosunku 2009 o 50 tys. osób. Co piąty zatrudniony pracował w mikroprzedsiębiorstwie, 16% w firmach małych, zaś co czwarty w średnich. Największa część spośród zatrudnionych (40%) pracowała w firmach dużych.

Najwięcej osób pracowało w *Przetwórstwie przemysłowym* oraz w *Handlu i naprawie pojazdów samochodowych* (odpowiednio 2.363 tys. i 2.252 tys. osób). Kolejnymi najbardziej licznymi branżami pod względem liczby pracujących były *Budownictwo* oraz *Transport*.

W województwie *mazowieckim* pracowała co piąta osoba, w *śląskim* było to 13%, zaś w *wielkopolskim* 10% ogółu pracujących. W ujęciu zarówno bezwzględnym jak i względnym najbardziej uprzemysłowionym województwem jest *śląskie*, gdzie w przemyśle pracowało blisko 500 tys. osób (42% ogółu pracujących w tym województwie). Najniższy odsetek pracujących w przemyśle występuje w *mazowieckim*, w którym to najwięcej osób pracuje w branżach usługowych (28%). Również w *mazowieckim* występuje najwyższy odsetek pracujących w transporcie (16%). Z kolei w słabiej rozwiniętych województwach, jak *podlaskie*, *lubelskie* czy *świętokrzyskie* relatywnie duża część osób pracuje w handlu (po około 30% pracujących).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego zatrudnionego w 2010 r. wyniosło 3.300 zł i było to o 5% więcej niż w roku poprzednim. W grupie mikroprzedsiębiorstw poziom płac jest dwukrotnie niższy niż w grupie firm dużych.

Wyższy niż średnia krajowa poziom wynagrodzeń zanotowano w trzech województwach: *mazowieckim* – 4.218 zł, *śląskim* – 3.502 zł oraz *dolnośląskim* – 3.310 zł. W pozostałych województwach przeciętne wynagrodzenie było niższe niż 3.300 zł. Obserwuje się duże zróżnicowanie w wysokości przeciętnego wynagrodzenia pomiędzy województwami (patrz wykres obok).

PRZYCHODY I KOSZTY

W 2010 roku przedsiębiorstwa wypracowały 3.297 mld zł przychodów, co oznacza wzrost o 220 miliardów w stosunku do roku 2009. Najszybciej wzrosły przychody w firmach dużych (o 10%) i one to wypracowały ponad połowę wzrostu przychodów. Mikroprzedsiębiorstwa zwiększyły przychody o 3%, firmy małe o 7%, zaś średnie o 5%.

Zysk brutto, podobnie jak przychody, był wyższy niż w roku 2009 i wyniósł 291 mld zł. Największą część tej wielkości wypracowały mikroprzedsiębiorstwa (121 mld zł), firmy duże osiągnęły 89 mld zł, średnie 46 mld zł zaś małe 34 mld zł zysku brutto.

IV NAKŁADY INWESTYCYJNE MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Rok 2010 był kolejnym rokiem w którym wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach była nieco niższa niż rok wcześniej. Wyniosła ona 142 mld zł, co oznacza spadek o 2 mld zł w porównaniu z rokiem 2009. Podobnie jak w roku 2009, w 2010 roku wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła jedynie w grupie mikroprzedsiębiorstw (z 22 do 25 mld zł). W grupie firm małych wartość nakładów utrzymała się na poziomie z roku 2009, zaś wśród firm średnich i dużych nakłady spadły o odpowiednio 1 mld oraz 4 mld zł.

Zaobserwowano zróżnicowanie pomiędzy województwami w dynamice nakładów inwestycyjnych – w pomorskim spadły one aż o 28%, w kujawsko-pomorskim oraz zachodniopomorskim były niższe o 12%. Najwyższy wzrost nakładów inwestycyjnych miał miejsce w wielkopolskim (o 27%) oraz lubelskim (o 22%). W warmińsko-mazurskim oraz dolnośląskim nakłady wzrosły o około 10%.

30% wszystkich inwestycji dokonują mikro (udział w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw – 17%) **i małe (11%) przedsiębiorstwa.** Sytuacja finansowa zarówno mikro jak i małych firm nieznacznie się poprawia – mianowicie udział kosztów w przychodach w 2010 r. w porównaniu do 2009 r. w mikrofirmach spadł o 2 p.p. a w małych firmach – o 0,6 p.p. Na inwestycje zarówno mikrofirmy, jak i małe przeznaczają około 3,5% przychodów⁹.

W sektorze MSP 64,8% nakładów inwestycyjnych jest finansowanych ze środków własnych, 18,5% przy udziale kredytów i pożyczek oraz 4,6% środkami z zagranicy. Im większe przedsiębiorstwo tym zaangażowanie środków własnych jest większe (małe firmy – 61,7%, średnie – 66,3% a duże – 70,1%). Ze środków budżetowych w największym stopniu korzystają średnie firmy (3,5%), następnie duże (2,9%), i małe (2,8%), co oznacza, że **pomoc publiczna na rozwój przedsiębiorstw w nieco większym stopniu wykorzystywana jest przez średnie podmioty niż małe i mikro podmioty.** Małe przedsiębiorstwa działalność inwestycyjną finansują przede wszystkim ze **środków pochodzących z kredytów i pożyczek** (małe – 19%, średnie – 18,2, duże – 10,0%), jak również z zagranicy (małe – 12,7%, średnie – 6,0%, duże – 8,9%).

Wyniki badań pokazują, że mikroprzedsiębiorstwa różnią się od firm małych i średnich prawie we wszystkich badanych obszarach. Po części są to obszary w których można się spodziewać różnic – przykładowo zdecydowana większość (ponad 80%) najmniejszych firm nie zmienia liczby pracowników, podczas gdy wśród firm małych jest to połowa, zaś wśród średnich około 40%. Mikroprzedsiębiorcy rzadziej deklarują, że ich firma okazała się zyskowna w badanym okresie, tym samym ich możliwości do inwestowania w rozwój są mniejsze. Kredyt bankowy (ani też inne formy finansowania zewnętrznego) nie są w stanie zastąpić środków własnych – wyniki badania pokazują, że po pierwsze mikroprzedsiębiorcy częściej niż firmy małe i średnie spotykają się z odmową przydzielenia

⁹ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 r.*, GUS, 2011 r.

kredytu przez bank, a po drugie płacą przeciętnie wyższe odsetki od udzielonych pożyczek. W efekcie o ile blisko 40% najmniejszych firm nie inwestuje, to w grupie firm małych jest to tylko co piąta, zaś średnich co dziesiąta firma.

Właściciele firm najmniejszych wskazują na nieco inne bariery prowadzenia działalności gospodarczej niż zarządzający małymi i średnimi firmami. Dla mikroprzedsiębiorców najważniejszą barierą były bowiem obciążenia podatkowe, podczas gdy firmy małe i średnie wskazywały na małe obroty, a także konkurencję ze strony innych przedsiębiorstw.

Ponad połowa firm zadeklarowała, że nie zetknęła się z informacjami o funduszach pożyczkowych/poręczeniowych i ich ofertą. W grupie mikroprzedsiębiorstw udział ten był dużo wyższy (59%) niż wśród firm małych oraz średnich (41% i 31% wskazań).

Udział mikroprzedsiębiorstw korzystających z usług otoczenia biznesu wyniósł w pierwszej połowie 2012 roku 41%. Firmy małe i średnie korzystają z tych usług dużo częściej (odpowiednio 60% i 77% tych podmiotów). Najczęściej przedsiębiorstwa szukają pomocy w zakresie doradztwa podatkowego (co czwarta firma) oraz wykorzystania środków z UE (15%). Dużo rzadziej natomiast firmy korzystały z doradztwa w zakresie działalności inwestycyjnej bądź innowacyjnej (odpowiednio 4% i 3%).

V INNOWACYJNOŚĆ POLSKICH MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Innowacyjność nie jest silną stroną małych przedsiębiorstw. W 2010 r. zaledwie 9,62% małych przedsiębiorstw przemysłowych realizowało projekty innowacyjne. W porównaniu z 2009 r. udział małych innowacyjnych firm w populacji przedsiębiorstw przemysłowych spadł o 1 p.p. Dla porównania udział innowacyjnych średnich firm w 2010 r. wynosił 30,18% a dużych 58,99%¹⁰. Podobnie sytuacja wygląda wśród przedsiębiorstw z sektora usług – udział małych innowacyjnych firm wynosi 9,6%, średnich – 21,7% a dużych – 68,7%¹¹.

W strukturze nakładów na działalność innowacyjną **małe firmy z sektora przemysłowego** mają również niewielki wkład – jest to niecałe 6% nakładów ogółem (średnie – 19%, duże – 75,19%)¹². Z kolei w sektorze usług udział nakładów na działalność innowacyjną małych firm wynosi 8,1%, średnich – 8,5% a dużych – 82,5%¹³.

¹⁰ Bank Danych Lokalnych, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

¹¹ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, GUS, 2012.

¹² Bank Danych Lokalnych, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

¹³ *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, GUS, 2012.

Z badania¹⁴ mającego na celu określenie stanu innowacyjności mikroprzedsiębiorstw w Polsce oraz przejawów i uwarunkowań ich aktywności w tej dziedzinie, można wyciągnąć następujące wnioski:

- **Poziom innowacyjności mikroprzedsiębiorstw zależy od regionu prowadzenia działalności.** Najwięcej firm innowacyjnych zlokalizowanych jest w województwach o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej i potencjale innowacyjnym. Jest to przede wszystkim woj. mazowieckie, a w dalszej kolejności dolnośląskie i śląskie.
- **Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw jest zróżnicowana branżowo.** Najbardziej innowacyjne prowadzą działalność usługową. Niższy odsetek firm wdrażających innowacje występuje w budownictwie i przemyśle.
- **Mikroprzedsiębiorstwa prowadzące działalność na rynkach krajowych i zagranicznych są bardziej innowacyjne** od tych operujących na rynkach lokalnych. Wprowadzają one innowacje znacznie częściej i o większym stopniu nowości. Zdecydowanymi liderami innowacji o relatywnie wyższym stopniu zmian są firmy zlokalizowane w województwach o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i potencjale innowacyjnym.
- **Innowacyjne przedsiębiorstwa w większym stopniu korzystają z zewnętrznych form wspierania** działalności innowacyjnej niż firmy nie wprowadzające innowacji. Wynika to z wyższego stopnia znajomości instytucji i instrumentów wspierania procesów innowacyjnych.
- Innowacyjne rozwiązania, które są z reguły kosztowne i ryzykowne, mają w strategiach mikroprzedsiębiorstw mniejsze znaczenie niż w większych firmach. Odsetek mikroprzedsiębiorstw wprowadzających innowacje wynosi tylko 26% ogółu badanej populacji. **Niekorzystną tendencją jest zmniejszenie poziomu innowacyjności mikroprzedsiębiorstw w porównaniu z wcześniejszymi badaniami z 2005 r.**
- Podstawowe przyczyny niskiej aktywności mikroprzedsiębiorstw wynikają, zdaniem badanych przedsiębiorców, z braku potrzeby wprowadzania innowacji z powodu prowadzenia działalności innowacyjnej w latach wcześniejszych. Świadczy to o **doraźnym i niesystematycznym podejściu do realizacji procesów innowacyjnych.**
- Z przeprowadzonego badania wynika, że istnieje niewielkie zainteresowanie mikroprzedsiębiorstw podjęciem działań innowacyjnych w przyszłości. Tylko 25% z nich planuje w perspektywie najbliższych 2-3 lat wdrażanie nowych rozwiązań.
- Innowacje zostały uznane przez przedsiębiorców za jeden z mniej istotnych instrumentów konkurowania. Oznacza to, że mikroprzedsiębiorcy nie widzą

¹⁴ Badanie „Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw w Polsce”, PARP, 2010.

bezpośredniego związku między prowadzeniem działalności innowacyjnej a poprawą pozycji konkurencyjnej.

- **Finansowanie działalności innowacyjnej odbywa się głównie w oparciu o środki własne mikroprzedsiębiorstw.** Stwarza to niewielkie możliwości finansowania ze względu na relatywnie mały kapitał, jakim dysponują. W połączeniu z podstawową barierą ograniczającą wdrażanie innowacji, jaką zdaniem respondentów jest dostępność finansowa, to niewątpliwie jedna z przyczyn małej innowacyjności tego sektora.
- Z zewnętrznych źródeł finansowania korzysta niewielki odsetek mikroprzedsiębiorstw. Jako najważniejsze źródło finansowania zewnętrznego badani uznają kredyty i pożyczki (30% respondentów korzystających z zewnętrznych źródeł finansowania). Korzystają także, ale w mniejszym zakresie, z funduszy pochodzących z UE oraz z leasingu (co dziesiąte przedsiębiorstwo). Pozostałe zewnętrzne źródła finansowania odgrywają w działalności innowacyjnej mikroprzedsiębiorstw znacznie mniejszą rolę.
- **Wsparcie publiczne w finansowaniu działalności innowacyjnej ma także niewielkie znaczenie – tylko nieco ponad 9% mikroprzedsiębiorstw ubiega się o nie.** Z punktu widzenia przeprowadzonych badań warto zwrócić uwagę, że relatywnie częściej próby uzyskania takiego wsparcia podejmowane są przez firmy innowacyjne oraz te działające na terenie województw o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej i potencjale innowacyjnym.
- Kredyty i pożyczki są najbardziej znanym respondentom instrumentem finansowym wspierającym działalność innowacyjną. Należy jednak nadmienić, że ponad połowa badanych zna, ale nie wykorzystuje tej formy pomocy. **Najmniej znane i najrzadziej wykorzystywane są instrumenty finansowe takie jak bon na innowacje i wsparcie aniołów biznesu.**
- Najczęściej obserwowanym przez przedsiębiorców skutkiem obecnego kryzysu jest mniejsza liczba zleceń (85% wskazań), rzadziej natomiast odczuwany jest spadek rentowności firmy (27%) oraz opóźnione płatności (24%), czyli zjawiska typowe dla recesji. Przedsiębiorcy nie postrzegają zawirowań gospodarczych jako głównego zagrożenia dla funkcjonowania firmy – podobnie jak w innych tego typu badaniach, na czołowych miejscach wśród wymienianych zagrożeń znalazły się czynniki takie, które są obecne bez względu na stan sytuacji gospodarczej (np. obciążenia podatkowe lub nadmierna konkurencja).
- Z jednej strony obserwujemy ograniczony wpływ kryzysowej sytuacji na funkcjonowanie firm, natomiast z drugiej strony widoczny jest brak przygotowania firm na zawirowania rynkowe. Ponad dwie trzecie firm w sektorze MSP nie ma zdefiniowanych procedur określających sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych (relatywnie lepiej przygotowane są jedynie firmy średniej wielkości i firmy eksportowe). Jest to zjawisko niepokojące, ponieważ oznacza, że polscy przedsiębiorcy mają bardzo ograniczone możliwości zarządzania ryzykiem.

- Strategie rozwoju firmy koncentrują się na zwiększeniu penetracji rynkowej (39%) lub dywersyfikacji produktowej (34%), rzadziej na podejmowaniu działań zmierzających do optymalizacji kosztów i modyfikowania procesów wewnątrz firmy (takich jak np. pozyskiwanie licencji lub wchodzenie w alianse strategiczne).
- Perspektywę wzrostu i rozwoju firm mogą także ograniczać relatywnie małe zasoby informacyjne oraz niewielka umiejętność wykorzystywania informacji zewnętrznych przy podejmowaniu decyzji. Większość firm wykazuje tendencje do kierowania się intuicją, co negatywnie wpływa na bieżące rozpoznawanie szans i zagrożeń.

VI DOSTĘP DO FINANSOWANIA MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Aż 2/3 podmiotów mikro nigdy nie występowało o kredyt bankowy zaś pośród podmiotów małych nigdy nie czyniło tego sześć na dziesięć, a wśród średnich – cztery na dziesięć. Za główną przyczynę niewystępowania o finansowanie bankowe respondenci uważają: 1) brak takiej potrzeby, 2) obawę przed zaciąganiem długów oraz 3) lęk przed zadłużaniem się z jednoczesną świadomością wyboru wolniejszego tempa rozwoju, niż byłby on teoretycznie możliwy przy wykorzystaniu finansowania zwrotnego.

Pozyskanie kapitału na inwestycje i rozwój jest dużym wyzwaniem zwłaszcza dla firm rozpoczynających działalność na rynku. Przedsiębiorstwa z krótkim stażem mają z tym największą trudności ze względu na podwyższone ryzyko kredytowe instytucji udzielających pożyczek, brak udokumentowanych wyników finansowych czy historii kredytowej.

Najważniejsze wnioski z badań¹⁵ prowadzonych w zakresie dostępu do finansowania zwrotnego dla sektora MMP są następujące:

- **Luka finansowa, dotyka w szczególności podmioty rozpoczynające działalność oraz funkcjonujące na rynku krócej niż 2 lata.** Z uwagi na trudność w ocenie ryzyka tych podmiotów banki nie uwzględniają przedsiębiorstw z historią krótszą niż 2 lata (a w wyjątkowych przypadkach 6 miesięcy) w swoich produktach kredytowych. W praktyce jedynie korzystanie przez banki z specjalnie dedykowanych instrumentów gwarancyjnych (np. EFI) może stymulować politykę tych instytucji w kierunku oferowania finansowania zwrotnego dla podmiotów prowadzących działalność w ww. okresie.
- **Podmioty mikro mają przeciętnie niższą niż pozostałe MSP zdolność kredytową lub jej brak.** Stanowi ona ponad połowę wszystkich negatywnych decyzji kredytowych. Co dziesiątą przyczynę odmów stanowi zbyt krótki okres funkcjonowania na rynku oraz brak wymaganego wkładu własnego.

¹⁵ M.in. *Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce*, PARP 2010.

- **Wśród podmiotów małych brak wymaganego wkładu własnego oraz zabezpieczenia stanowią w przybliżeniu ten sam odsetek odmów kredytowych – każda mniej więcej w 1/3. W przypadku przedsiębiorstw średnich brak zabezpieczeń stanowi blisko 2/3 odmów kredytowych.**
- **Instrumenty funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oferowane są dla sektora MSP jako takiego, bez szczególnej oferty produktowej podmiotowo skierowanej do kategorii przedsiębiorstw dotkniętych luką finansową. Jest to poważny problem, gdyż wsparcie ze środków publicznych nie trafia tam, gdzie jest najbardziej niezbędne.**
- **Utrudniony dostęp MSP do finansowania wynika m. in. ze słabej znajomości przez komercyjne instytucje finansowe oraz pośredników mechanizmów wspierania finansowania, a w szczególności podmiotów mikro oraz braku motywacji do korzystania z tych instrumentów.**
- 2/3 MSP nie prowadzi aktywnej polityki planowania swojej działalności, w tym inwestycyjnej; przedsiębiorstwa działają z miesiąca na miesiąc. Te, które posiadają dokumenty planistyczne, w większości przygotowują je na podstawie własnej intuicji i doświadczenia.
- W kraju nie gromadzi się danych z sektora bankowego, dotyczących korzystania przez MSP z kredytów i pożyczek. Dane gromadzone przez banki dotyczą sektora przedsiębiorstw ogółem oraz w rozbiciu na: przedsiębiorstwa, spółki prywatne i spółdzielnie oraz przedsiębiorstwa indywidualne. Taki sposób agregacji danych uniemożliwia badanie dostępu MSP do finansowania bankowego i użycie ich na potrzeby ewentualnego wnioskowania bez obarczenia go istotnym błędem.

VII UPADŁOŚĆ I PROGRAMY NAPRAWCZE

Istotną kwestią, jeśli chodzi o sytuację mikro i małych przedsiębiorstw, jest ich upadłość, tudzież ponowne podejmowanie decyzji o założeniu przedsiębiorstwa. Dane statystyczne na temat upadłości (lata 2009-2010) oraz szacunki dokonane w ramach badania¹⁶ pokazują, że:

- **Upadające przedsiębiorstwa to w większości podmioty małe, zatrudniające do 49 pracowników (74%, w tym 37% to mikrofirmy; udział firm małych w populacji podmiotów gospodarczych wynosi zaś 99%, w tym firmy mikro stanowią 95%). Dostyc znaczny, większy niż w populacji, udział mają wśród nich podmioty średniej wielkości (15%; w populacji – 0,8%). A zatem to one, wraz z firmami dużymi (12%; w populacji – 0,14%), są częściej narażone na ryzyko upadłości niż małe przedsiębiorstwa.**

¹⁶ Badanie „II Szansa dla przedsiębiorców”, PARP, 2011.

- Zdecydowaną większość **upadłych podmiotów stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością** (69% w 2010 roku; dla porównania: w populacji podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w takiej formie działa 6%). **Drugą kategorią podmiotów pod względem częstości występowania wśród przedsiębiorstw, które upadły, są osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą oraz wspólnicy spółek cywilnych (15%).**
- Wśród upadających podmiotów największy udział mają firmy z branży przetwórstwa przemysłowego (41%). Dość licznie reprezentowane są również przedsiębiorstwa handlowe (22%) i budowlane (15%). Z porównania struktury branżowej upadających podmiotów z analogiczną strukturą ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON wynika, że ponadprzeciętną „podatnością” na upadłość charakteryzują się firmy produkcyjne – ich udział w strukturze upadłości jest prawie pięciokrotnie wyższy niż udział wśród ogółu podmiotów gospodarczych (9%).

VIII DOSTĘP DO POMOCY PUBLICZNEJ DLA MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

A. INFORMACJE OGÓLNE

Realizowane w Polsce instrumenty wsparcia firm są zgodne z przepisami unijnymi. Przepisy te nie wprowadzają barier w dostępie do pomocy publicznej dla małych i średnich przedsiębiorców (MSP). Co więcej, warunki dopuszczalności pomocy publicznej – określone w przepisach unijnych – niejednokrotnie uprzywilejowują właśnie mikro i małe, jak również średnie firmy, np. poprzez zwiększoną intensywność pomocy dla tych podmiotów, mniej restrykcyjne warunki spełniania efektu zachęty lub wprowadzenie kategorii wsparcia skierowanych wyłącznie do sektora MSP.

Ze względu na ograniczone możliwości finansowania zadań z budżetu państwa, kwoty pomocy publicznej są najczęściej mniejsze niż liczba przedsiębiorstw chętnych do uzyskania tej pomocy. Pomoc publiczna udzielana jest zatem w drodze konkursu lub według kolejności zgłoszeń przedsiębiorstw do organu udzielającego pomocy. Udzielanie pomocy publicznej zawsze zatem będzie wiązać się z uprzywilejowaniem przedsiębiorstw, które uzyskały pomoc względem tych, które nie zakwalifikowały się do otrzymania dofinansowania.

Jedynym sposobem zmniejszenia do minimum negatywnego wpływu pomocy publicznej na konkurencję jest jej przekazywanie wyłącznie tam, gdzie jest to niezbędne do wywołania impulsów potrzebnych gospodarce. Oznacza to, że pomoc publiczna występuje wyłącznie w takich sektorach lub obszarach gospodarki, dla rozwoju których niezbędna jest interwencja państwa oraz skierowana jest wyłącznie do tych przedsiębiorców, którzy nie podjęliby działań inwestycyjnych bez dofinansowania. Jednocześnie forma pomocy (gwarancja, pożyczka, dotacja, bezpłatne doradztwo) oraz jej kwota musi być ograniczona do minimum niezbędnego do wywołania określonej w programie pomocowym aktywności przedsiębiorcy. Innymi słowy, wsparcie powinno w jak najmniejszym stopniu zaburzać mechanizmy rynkowe.

Pomoc udzielana dużym przedsiębiorcom, mającym silną pozycję konkurencyjną na rynku, stanowi potencjalnie większe ryzyko naruszenia konkurencji niż pomoc udzielana podmiotom małym i średnim. Z drugiej strony należy jednak odnotować wzrost udziału pomocy udzielonej w 2010 r. mikroprzedsiębiorstwom o 3,2 pkt. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Pod względem podmiotowym wsparcie na innowacyjność jest skierowane głównie do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ponieważ ich potencjał finansowo-organizacyjny jest mniejszy niż dużych firm, a co za tym idzie ryzyko projektów prowadzonych w sektorze MSP jest większe.

Ponadto Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w *Raporcie o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2010 r.* zwraca uwagę, że coraz mniej pomocy udzielanej małym i średnim przedsiębiorstwom jest kwalifikowane jako pomoc publiczna na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Zwiększa się natomiast wartość pomocy kwalifikowanej jako regionalna pomoc inwestycyjna, oraz pomocy na badania i rozwój, która trafia do MSP. Świadczy to o rosnącym potencjale sektora MSP do wykorzystania pomocy publicznej z przeznaczeniem na duże inwestycje.

Jak już wyżej wspomniano, mikro i małe przedsiębiorstwa (MMP) korzystają nie tylko z programów pomocowych¹⁷ skierowanych wyłącznie do małych i średnich przedsiębiorców (tj. programów z przeznaczeniem na inwestycje, zatrudnienie, usługi doradcze i udział w targach, pokrycie kosztów praw własności przemysłowej oraz dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw), ale również z programów pomocowych dostępnych dla wszystkich przedsiębiorców, bez względu na wielkość. Mają one również możliwość skorzystania z pomocy indywidualnej¹⁸.

Jednocześnie należy pamiętać, iż MMP w przypadku niektórych przeznaczeń pomocy (regionalna, na szkolenia, na ochronę środowiska oraz na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną) korzystają z podwyższonych pułapów intensywności pomocy, tj. o 20 punktów procentowych¹⁹.

Udział wielkości pomocy udzielonej mikro i małym przedsiębiorstwom w ogólnej wielkości pomocy publicznej (z wyłączeniem pomocy udzielonej w sektorze transportu²⁰) w latach 2008-2011 wahał się pomiędzy 21% a 27%.

¹⁷ Programy pomocowe są aktami normatywnymi (np. ustawami albo rozporządzeniami), które zawierają podstawy prawne przyznawania określonego wsparcia przedsiębiorcom i jednocześnie określają zasady oraz warunki udzielania tego wsparcia.

¹⁸ Pomocą indywidualną jest pomoc udzielana poza programami pomocowymi to znaczy na podstawie aktu normatywnego, który nie został zaakceptowany przez Komisję Europejską jako program pomocowy. Pomocą indywidualną jest także pomoc udzielana wprawdzie na podstawie zaakceptowanego programu pomocowego, ale w stosunku do której Komisja zażądała odrębnej notyfikacji w decyzji akceptującej program.

¹⁹ Premie podwyższające maksymalną intensywność pomocy określone są w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 TWE (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych) (Dz. Urz. L 214 z 09.08.2008).

²⁰ Do pomocy publicznej udzielonej w sektorze transportu zaliczono:

- pomoc w sektorze żeglugi morskiej, lotnictwa, kolejowym, transportu multimodalnego i intermodalnego,
- inną pomoc w sektorze transportu,

**UDZIAŁ WIELKOŚCI POMOCY UDZIELONEJ MIKRO I MAŁYM PRZEDSIĘBIORSTWOM
W OGÓLNEJ WIELKOŚCI POMOCY PUBLICZNEJ W LATACH 2008-2011²¹**

Rok	Mikroprzedsiębiorstwa	Małe przedsiębiorstwa	Razem
2008	6,8%	14,5%	21,3%
2009	9,1%	15,6%	24,7%
2010	12,3%	14,5%	26,8%
2011 ²²	10,0%	12,3%	22,3%

Źródło: dane UOKiK

W załączniku przedstawiono informacje na temat wielkości pomocy publicznej z jakiej w 2010 roku skorzystały MMP w ramach poszczególnych instrumentów pomocowych (Załącznik nr 1). W 26 programach pomocowych (na 100 programów pomocowych, w ramach których udzielono pomocy w 2010 roku) udział wielkości pomocy udzielonej MMP w ogólnej wielkości pomocy wyniósł powyżej 70%. MMP otrzymały najwięcej pomocy na podstawie:

- *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 193, poz. 1399, z późn. zm.) – 2 590,9 mln zł;*
- *Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 68, poz. 414, z późn. zm.) – 1 207,6 mln zł;*
- *Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.) – 581,4 mln zł.*

Pomoc udzielona MMP w 2010 roku stanowiła prawie 30% ogólnej wielkości pomocy udzielonej w ramach programów pomocowych. Natomiast wielkość pomocy indywidualnej, z której skorzystały MMP to jedynie 0,07% ogólnej wielkości pomocy indywidualnej. Wiąże się to jednak przede wszystkim ze specyficznymi potrzebami i możliwościami przedsiębiorców wnioskujących o taką pomoc, tj. takimi jakie mają wyłącznie duże przedsiębiorstwa (zazwyczaj pomocy indywidualnej udziela się w przypadku dużych, bardzo kosztownych projektów).

– pomoc przeznaczoną na rekompensatę za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, udzieloną beneficjentom prowadzącym działalność w sektorze transportu (posiadającym klasy PKD zaczynające się od liczb 49, 50, 51 lub 52).

²¹ Opracowano na podstawie Raportów o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w latach 2008-2010.

²² Kwota oparta na podstawie wstępnych danych.

Ponadto informacje o wielkości udzielonej pomocy publicznej można zestawić z liczbą wszystkich beneficjentów pomocy publicznej. Pomimo, iż wielkość pomocy rozkłada się mniej więcej w proporcji 1 do 3 pomiędzy MMP a średnie i duże przedsiębiorstwa, liczba MMP, które skorzystały w 2010 roku z pomocy stanowiła 87% całkowitej liczby beneficjentów pomocy z tego roku.

**LICZBA BENEFICJENTÓW POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELONEJ W 2010 ROKU
WEDŁUG WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORCY**

Wielkość przedsiębiorcy	Udział
MMP	86,6%
Pozostałe	13,4%
Razem	100,0%

Źródło: dane UOKiK

Powyższe dane obejmują pomoc publiczną spełniającą przesłanki art. 107 TFUE. Natomiast nie obejmują pomocy *de minimis*²³. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że MMP bardzo często korzystają właśnie z tego rodzaju wsparcia. Pomoc *de minimis* ze względu na:

- proste zasady jej udzielania (warunkami, które powinien spełnić jej beneficjent jest nieprzekraczanie w ciągu trzech lat określonego limitu pomocy oraz niezajdowanie się w trudnej sytuacji ekonomicznej);
 - brak powiązania z konkretnym projektem;
 - ograniczone możliwości absorpcji kapitału MMP
- jest pomocą szczególnie dedykowaną MMP.

W związku z tym w poniższych tabelach przedstawiono dane uwzględniając również pomoc *de minimis* otrzymaną przez MMP. Po doliczeniu pomocy *de minimis* udział wielkości pomocy udzielonej MMP w ogólnej wielkości pomocy w 2010 roku wzrasta do 37,7%. Natomiast liczba MMP, które skorzystały w 2010 roku z pomocy wzrasta do 91% całkowitej liczby beneficjentów pomocy z tego roku.

²³ Pomoc, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. L 379 z 28.12.2006).

WIELKOŚĆ POMOCY DE MINIMIS UDZIELONEJ MMP W 2010 ROKU

	Pomoc udzielona MMP [zł]	Pomoc ogółem [zł]	Udział pomocy udzielonej MMP w pomocy ogółem
Pomoc publiczna	5 684 098 039,50	21 235 459 131,66	26,8%
Pomoc <i>de minimis</i>	4 400 912 838,76	4 613 245 829,89 ²⁴	88,2%
Pomoc ogółem	9 752 592 878,23	25 848 704 961,55	37,7%

Źródło: dane UOKiK

**LICZBA BENEFICJENTÓW POMOCY PUBLICZNEJ I POMOCY DE MINIMIS
UDZIELONEJ W 2010 ROKU WEDŁUG WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORCY**

Wielkość przedsiębiorcy	Udział
MMP	91,2%
Pozostałe	8,8%
Razem	100,0%

Źródło: dane UOKiK

B. SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE

Pomoc publiczna w specjalnych strefach ekonomicznych (SSE) dostępna jest każdemu przedsiębiorcy, bez względu na jego rozmiar, pod warunkiem, że na terenie strefy zrealizuje nową inwestycję, spełniającą kryteria określone w przepisach dotyczących SSE. Na terenach SSE nie funkcjonują podmioty państwowe, a jedynie spółki prawa handlowego, spółki cywilne i osoby fizyczne. Wśród 1200 przedsiębiorców działających w SSE, 57% stanowią małe i średnie firmy.

Zasady udzielania pomocy publicznej preferują przedsiębiorstwa z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), ponieważ stawiają im niższe wymagania w porównaniu do dużych firm i przyznają wyższy pułap pomocy. Maksymalny dopuszczalny poziom pomocy publicznej dla małych przedsiębiorców jest wyższy o 20%, a dla średnich o 10% niż dla dużych firm. W przypadku korzystania z pomocy publicznej z tytułu zatrudnienia, przedsiębiorcy z sektora MSP muszą utrzymywać poziom zatrudnienia przez 3 lata, natomiast duży przez 5 lat. Analogiczna zasada obowiązuje przy wymaganym okresie prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto do kosztów kwalifikujących do objęcia pomocą,

²⁴ Kwota nie obejmuje wartości pomocy de minimis w kwocie 5 366 921,94 zł ze względu na brak danych o wielkości przedsiębiorcy, któremu została ona udzielona.

przedsiębiorcy z sektora MSP mogą zaliczyć używane maszyny i urządzenia, natomiast duży wyłącznie nowe.

Specyfiką pomocy regionalnej, a taką jest pomoc w strefach, jest fakt, że udzielana jest ona przedsiębiorcy, który zrealizuje nową inwestycję, a więc zbuduje od podstaw albo rozbuduje istniejący zakład. Wymaga to od przedsiębiorcy poniesienia określonych, niejednokrotnie znaczących, środków finansowych. Przepisy regulujące udzielanie wsparcia w specjalnych strefach ekonomicznych nie stawiają jednak wygórowanych wymagań co do minimalnej wartości inwestycji. Przedsiębiorca powinien zainwestować co najmniej 100 tys. euro.

Wielkość wsparcia udzielanego w strefach jest uzależniona od wielkości inwestycji lub kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników oraz intensywności pomocy dla regionu, w którym inwestycja jest realizowana. Zgodnie z mapą pomocy regionalnej, intensywność pomocy dla małych i średnich firm jest wyższa niż w przypadku dużych przedsiębiorców, odpowiednio o 20 i 10%. Oznacza to, że małe firmy, w zależności od lokalizacji mogą otrzymać pomoc w wysokości od 50 do 70% kosztów kwalifikujących się do wsparcia, a firmy średnie – od 40 do 60% kosztów.

C. PROMOCJA EKSPORTU

Rząd przygotował działania mające na celu promocję eksportu, które są realizowane w oparciu o środki UE w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG), lata 2007 – 2013: Poddziałanie 6.5.1 „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” (projekt systemowy). Celem projektu jest wzmocnienie konkurencyjności polskiej gospodarki poprzez poprawę jej wizerunku polskiej wśród partnerów międzynarodowych oraz poprawę dostępu do informacji o Polsce i możliwościach nawiązania kontaktów gospodarczych, a także rozwój branż polskiej gospodarki, priorytetowych z punktu widzenia realizacji projektu.

Proces tworzenia pozytywnego wizerunku Polski i umacniania pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej realizowany jest poprzez:

Branżowe programy promocji, które przyczynią się do wykreowania kilkunastu polskich specjalności eksportowych. Mają na celu wsparcie udziału przedsiębiorców, w tym również mikro i małych, w wydarzeniach promocyjnych oraz oddziaływanie na daną branżę jako całość. Do branż tych należą:

- Branża meblarska
- Branża jubilersko – bursztynnicza
- Usługi IT i ITC
- Produkcja jachtów i łodzi rekreacyjnych
- Przemysł biotechnologiczny i farmaceutyczny
- Produkcja sprzętu medycznego i aparatury pomiarowej

- Branża stolarki okiennej i drzwiowej
- Budownictwo
- Branża ochrony i zachowania zabytków
- Kosmetyki
- Maszyny i urządzenia górnicze
- Odzież, dodatki, galanteria skórzana
- Turystyka medyczna
- Przemysł obronny
- Polskie specjalności żywnościowe

Programami promocji objętych jest łącznie 33 krajów. Branżowe programy promocji składają się z dwóch komponentów:

1. Komponent A – przeznaczony dla przedsiębiorców,
2. Komponent B – przeznaczony dla branży jako całości.

Przygotowany w ramach komponentu pierwszego, program promocji uwzględnia zdywersyfikowane formy promocji (np: udział w targach zagranicznych, misjach gospodarczych, konsultacjach, pokazach, spotkaniach branżowych, spotkaniach z kontrahentami, indywidualnych spotkaniach, doradztwie, szkoleniach, *coachingu*, opracowania i produkcji artykułów oraz materiałów promocyjnych), które dostosowane są do specyfiki danej branży.

Zakres pomocy udzielanej przedsiębiorcom w formule *de minimis* w ramach komponentu A został określony w rozporządzeniu Ministra Gospodarki w sprawie *szczegółowego przeznaczenia, warunków oraz trybu udzielania pomocy finansowej na udział przedsiębiorców w programach promocji realizowanych w ramach poddziałania 6.5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*. Głównymi kategoriami kosztów, które mogą być refundowane w wysokości do 75%, są:

- wynajem powierzchni wystawienniczej,
- wynajem zabudowy powierzchni wystawienniczej,
- wynajem sal konferencyjnych,
- udział w szkoleniach związanych z udziałem w programach promocji,
- zakup usługi transportu i spedycji eksponatów,
- zakup usługi przygotowania i druku materiałów promocyjnych i reklamowych oraz tłumaczenie tych materiałów,
- zorganizowanie przejazdu i noclegu przedsiębiorcy lub nie więcej niż dwóch pracowników przedsiębiorcy uczestniczących w targach lub wystawach.

Umowy na wszystkie programy branżowe zostały już zawarte.

PROGRAMY PROMOCJI O CHARAKTERZE OGÓLNYM

W ramach projektu zaplanowano również realizację programów promocji o charakterze ogólnym, polegających na udziale przedsiębiorców w kluczowych wydarzeniach promocyjnych na świecie. Ideą tych programów jest stworzenie sprzyjających warunków do zaistnienia przedsiębiorców podczas najważniejszych wydarzeń promocyjnych na świecie innych niż te, na których promowane są programy branżowe. Ponadto w ramach tych programów podejmowane będą różnego rodzaju działania mające na celu poprawę wizerunku Polski i polskiej gospodarki.

W 2011 r. lista przedsięwzięć rekomendowanych do udzielenia wsparcia zawierała 40 wydarzeń targowo-wystawienniczych. W tym okresie zostały również zorganizowane 4 konferencje o charakterze ogólnym w Polsce i za granicą, prezentujące Polskę jako kraj o dużych możliwościach inwestycyjnych, posiadający innowacyjny potencjał produkcyjny oraz przedsiębiorstwa charakteryzujące się dużym potencjałem eksportowym.

W 2013 r. planowana jest promocja na 5 rynkach perspektywicznych, do których należą: Algieria, Brazylia, Kanada, Kazachstan oraz Turcja. Celem programów promocji w tych krajach będą skoncentrowane, kompleksowe działania promocyjne, obejmujące udział w wybranych targach, misjach gospodarczych (towarzyszące zaplanowanym wizytom polityczno-gospodarczym) połączonych ze spotkaniami *matchmakingowymi*, organizacją *study-tour* dziennikarzy, organizacji producenckich, kampanią promocyjną ogólną w mediach i ewentualną kampanią w mediach branżowych. Działania promocyjne realizowane będą przez wybranego w postępowaniu przetargowym organizatora programu.

Zakres pomocy udzielanej przedsiębiorcom w formule *de minimis* w ramach programów promocji ogólnej został określony w rozporządzeniu Ministra Gospodarki *w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków oraz trybu udzielania pomocy finansowej na udział przedsiębiorców w programach promocji realizowanych w ramach poddziałania 6.5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, podobnie jak w przypadku branżowych programów promocji. Podpisanie umów z organizatorami poszczególnych programów planowane jest do końca br., natomiast realizacja programów rozpocznie się 1 stycznia 2013 r. i potrwa do końca 2013 r.

MARKA POLSKIEJ GOSPODARKI

Pomysł opracowania Marki Polskiej Gospodarki powstał z potrzeby wzmocnienia międzynarodowej pozycji polskich branż, przyspieszenia międzynarodowej ekspansji polskich firm oraz umocnienia wizerunku Polski. To pierwsza w Polsce inicjatywa stworzenia wspólnej koncepcji wizualnej dla programu promocji polskiej gospodarki. Ważne jest, by logo miało praktyczne zastosowanie w biznesie. Dlatego Ministerstwo Gospodarki zachęca polskich przedsiębiorców do włączania się w program promocji, np. poprzez wykorzystywanie logo Marki na swoich produktach lub w swoich materiałach promocyjnych.

WYDZIAŁY PROMOCJI HANDLU I INWESTYCJI

Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji (WPHI) funkcjonują w 48 krajach na świecie. Jednym z zadań WPHI jest zapewnienie kompleksowej i profesjonalnej obsługi merytorycznej i technicznej przedsiębiorców biorących udział w branżowych programach promocji oraz programach promocji o charakterze ogólnym. Obecnie w większości WPHI zatrudnieni są eksperci, którzy mają za zadanie świadczenie nieodpłatnych usług doradczych na rzecz przedsiębiorców, zasilanie Portalu Promocji Eksportu, a także współdziałanie w pozyskiwaniu specjalistycznych opracowań, analiz, czy też badań, które wykonywane są na zamówienie przedsiębiorców uczestniczących w branżowych programach promocji. Każdy przedsiębiorca zainteresowany rozwijaniem działalności na rynkach zagranicznych ma możliwość uzyskania pomocy ze strony eksperta.

PORTAL PROMOCJI EKSPORTU

Portal Promocji Eksportu (www.eksporter.gov.pl) to internetowa, publiczna baza danych zawierająca informacje przydatne dla polskich przedsiębiorców planujących eksportować swoje towary/usługi na rynki zagraniczne. Portal Promocji Eksportu umożliwia polskim eksporterom dostęp do aktualnych informacji o rynkach zagranicznych oraz instrumentach wspierania polskiego eksportu, nawiązywanie kontaktów handlowych z kontrahentami zagranicznymi oraz bezpłatną promocję przedsiębiorstwa i jego ofert eksportowych.

IX PROGRAMY OPERACYJNE

Rząd realizuje szereg programów skierowanych do przedsiębiorców na restrukturyzację ich działalności gospodarczej, rozwój lub innowacyjność. PARP zaangażowana jest w realizację działań w ramach programów operacyjnych takich jak Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), które w największym stopniu ukierunkowane są na wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

W Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka, przedsiębiorcy z sektora MSP są uprzywilejowani w stosunku do dużych przedsiębiorców w ramach wsparcia adresowanego do przedsiębiorców jako grupy beneficjentów/odbiorców ostatecznych pomocy.

Ze względu na znaczenie dla rozwoju gospodarki sektora MSP oraz istniejące bariery jego rozwoju, a także mając na względzie konieczność priorytetowego traktowania tej grupy beneficjentów, zaplanowano przeznaczenie co najmniej 65% środków zaalokowanych na bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw w ramach PO IG dla beneficjentów z sektora MSP. W chwili obecnej zaalokowana kwota wynosi 3 996 mln euro, co stanowi 70,69% kwoty przeznaczonej na bezpośrednie wsparcie przedsiębiorców.

W ramach działań będących w kompetencji Ministra Gospodarki wsparcie w ramach następujących działań/poddziałań kierowane jest wyłącznie do MSP:

- Działanie 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej.
- Działanie 3.2 Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka.
- Poddziałanie 3.3.2 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP. Wsparcie dla MSP.
- Działanie 4.3 Kredyt technologiczny.
- Poddziałanie 5.4.1. Wsparcie na uzyskanie ochrony własności przemysłowej.
- Działanie 6.1 Paszport do eksportu.

Natomiast w działaniach z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, za które odpowiada MG, w ramach których wsparcie kierowane jest zarówno do dużych przedsiębiorców jak i do MSP (np. w przypadku działań polegających na wsparciu inwestycji), MSP uzyskuje wyższą intensywność wsparcia niż duży przedsiębiorca. Zgodnie z mapą pomocy regionalnej, w przypadku mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy o 20%, a w przypadku średniego przedsiębiorcy o 10%.

Ponadto Minister Gospodarki wdraża działanie 4.5 „Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki” PO IG, które skierowane jest do szerokiego grona przedsiębiorców, w tym także do mikro i małych. W treści Programu zagwarantowano wsparcie dla MSP na poziomie 25% alokacji dostępnej na działanie 4.5 PO IG. Wysokie zainteresowanie działaniem ze strony przedsiębiorstw sektora MSP pozwala przypuszczać, iż wskaźnik ten może zostać osiągnięty.

Należy podkreślić, że kryteria wyboru projektów obowiązujące w ramach działania 4.5 PO IG przewidują preferencje dla przedsiębiorstw o statusie MSP, polegające na przyznawaniu dodatkowych punktów – w ramach oceny merytorycznej fakultatywnej – przedsiębiorstwom małym i średnim, podczas gdy duże przedsiębiorstwa nie otrzymują w tym zakresie żadnego punktu. Dodatkowo premiuje się przedsiębiorców, bez względu na status, którzy w wyniku realizacji projektu nawiążą współpracę z podmiotami z sektora MSP.

Jednocześnie wartość wsparcia na realizację inwestycji w sektorze usług nowoczesnych polegających na utworzeniu centrum badawczo-rozwojowego przez przedsiębiorstwo z sektora MSP (poddziałanie 4.5.2 PO IG), udzielana jest na preferencyjnym poziomie, zgodnym z § 3 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 października 2006 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej (Dz. U. z 2006 r., Nr 190, poz. 1402), a przy tym znacznie wyższym niż dla dużych przedsiębiorstw.

Szczegółowe informacje dotyczące funduszy strukturalnych dostępnych w ramach obecnej perspektywy finansowej i przeznaczonych na wsparcie przedsiębiorstw, znajdują się w załączniku 2 do niniejszego dokumentu, przygotowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

X WSPARCIE W SYTUACJACH KLĘSK ŻYWIŁOWYCH

Ministerstwo Gospodarki udzieliło przedsiębiorcom poszkodowanym w powodzi z 2010 r. zatrudniającym do 50 pracowników pomocy finansowej w formie pożyczek na mocy *ustawy z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r.* Łącznie zawarto 1849 umów z przedsiębiorcami, na podstawie których wypłacono 74,5 mln zł. Przedsiębiorcom, którzy mieli przedsiębiorstwa ubezpieczone od następstw klęsk żywiołowych pożyczki umorzono. Przedsiębiorcom nie posiadającym ubezpieczenia pożyczki umorzono w 75%. Pozostałe do spłaty 25% nie podlega oprocentowaniu. Kwota pożyczki nie mogła przekroczyć 50 tys. zł. Udzielaniem pożyczek i ich obsługą zajmują się fundusze pożyczkowe, wybrane przez Ministra Gospodarki w konkursach.

W dniu 16 września 2011 r. podjęta została ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi. Na mocy tej ustawy Minister Gospodarki, po przeprowadzeniu konkursów wyłonił 15 funduszy pożyczkowych, które będą udzielać pożyczek przedsiębiorcom na obszarze odpowiedniego województwa – w sytuacji zaistnienia powodzi i wydania przez Radę Ministrów stosownego rozporządzenia.

XI INSTRUMENTY WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCÓW WYNIKAJĄCE Z KOMPETENCJI MINISTRA FINANSÓW

A. ORDYNACJA PODATKOWA

Wszyscy przedsiębiorcy (w tym mikro i mali) mający problemy z terminowym regulowaniem zobowiązań podatkowych, mogą ubiegać się o ulgę w spłacie zobowiązań podatkowych udzielaną na podstawie art. 67a *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa* (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) stanowiącą pomoc publiczną określoną w art. 67b ww. ustawy.

W ramach powyższych przepisów przedsiębiorcy mogą ubiegać się o pomoc *de minimis*, która ze względu na stosunkowo proste warunki jej przyznawania i dopuszczalną wartość – do równowartości 200 tys. euro (100 tys. euro dla sektora transportu) stanowi istotny instrument wsparcia dla mikro i małych przedsiębiorców. Ponadto ww. podstawa prawna umożliwia udzielenie mikro i małym przedsiębiorcom pomocy:

- w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia,
- w celu zapobieżenia lub likwidacji poważnych zakłóceń w gospodarce o charakterze ponadsektorowym,

- w celu wsparcia krajowych przedsiębiorców działających w ramach przedsięwzięcia gospodarczego podejmowanego w interesie europejskim,
- w celu promowania i wspierania kultury, dziedzictwa narodowego, nauki i oświaty,
- będącą rekompensatą za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powierzonych na podstawie odrębnych przepisów,
- na szkolenia,
- na zatrudnienie,
- na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,
- na restrukturyzację,
- na ochronę środowiska,
- na prace badawczo-rozwojowe,
- regionalną,

W związku z tym, iż ww. wsparcie kwalifikowane jest jako pomoc indywidualna, wymagająca notyfikacji KE, w oparciu o delegację określoną w ustawie *Ordynacja podatkowa* opracowano 4 programy pomocowe w formie rozporządzeń Rady Ministrów:

● ***Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 marca 2009 r. w sprawie udzielania niektórych ulg w spłacie zobowiązań podatkowych stanowiących pomoc publiczną na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. U. Nr 59, poz. 488),***

● *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie udzielania ulg w spłacie zobowiązań podatkowych stanowiących pomoc regionalną (Dz. U. Nr 116, poz. 734, z późn. zm.),*

● *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania niektórych ulg w spłacie zobowiązań podatkowych stanowiących pomoc publiczną na szkolenia (Dz. U. Nr 179, poz. 1388),*

● *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania niektórych ulg w spłacie zobowiązań podatkowych stanowiących pomoc publiczną na zatrudnienie pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji i na zatrudnienie pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 183, poz. 1426).*

B **PODATEK DOCHODOWY**

Przepisy o podatku dochodowym uwzględniają funkcjonowanie w obrocie gospodarczym sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Istnieją w nich rozwiązania skierowane wyłącznie do tej grupy podatników tj.:

- Możliwość ewidencjonowania zdarzeń gospodarczych przez podatników będących osobami fizycznymi, którzy wybrali opodatkowanie na ogólnych zasadach według progresywnej skali podatkowej lub 19% stawki podatku, przy zastosowaniu podatkowej księgi przychodów i rozchodów, zamiast ksiąg rachunkowych. Obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych występuje dopiero wówczas, kiedy przychody netto z działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy wyniosły w walucie polskiej co najmniej równowartość 1.200.000 euro.

Podatkowa księga przychodów i rozchodów jest uproszczonym urządzeniem księgowym, które zostało przewidziane wyłącznie dla celów podatkowych. Zasady jej prowadzenia zostały ustalone *rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów* (Dz. U. Nr 152, poz. 1475 z późn. zm.). Rozporządzenie to określa sposób prowadzenia księgi, szczegółowe warunki, jakim powinna odpowiadać, aby stanowiła dowód pozwalający na określenie zobowiązań podatkowych oraz szczegółowy zakres obowiązków związanych z jej prowadzeniem, a także terminy zawiadomienia naczelnika urzędu skarbowego o prowadzeniu księgi. W odróżnieniu od podatników prowadzących księgi rachunkowe podatnicy prowadzący podatkową księgę przychodów i rozchodów nie mają obowiązku dołączania do zeznania podatkowego sprawozdania finansowego.

- Zryczałtowane formy opodatkowania, tj. opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych lub w formie karty podatkowej. Zasady opodatkowania w formach zryczałtowanych regulują przepisy ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930 z późn. zm.).

Opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych podlegają przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym również, gdy działalność ta jest prowadzona w formie spółki cywilnej osób fizycznych lub w formie spółki jawnej osób fizycznych, jeżeli w roku poprzedzającym rok podatkowy wspólnicy uzyskali przychody z tej działalności w wysokości nie przekraczającej 150.000 euro. Podatnicy nie ewidencjonują kosztów, ponieważ podstawę opodatkowania stanowi przychód bez pomniejszenia o koszty jego uzyskania.

W zakresie rozliczeń oraz obowiązków sprawozdawczych podatnicy, którzy wybrali opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, obowiązani są w ciągu roku podatkowego co miesiąc obliczać kwotę podatku i dokonywać jej wpłaty na rachunek urzędu skarbowego właściwego wg miejsca zamieszkania podatnika, w terminie do 20 dnia następnego miesiąca, a za miesiąc grudzień – w terminie złożenia zeznania.

Niektórzy podatnicy mogą obliczać ryczałt i wpłacać go na rachunek urzędu skarbowego kwartalnie. Kwartalny sposób wpłacania ryczałtu mogą wybrać podatnicy, których otrzymane przychody z działalności w roku poprzednim nie przekroczyły kwoty stanowiącej równowartość 25.000 euro. Kwartalny ryczałt wpłacany jest w terminie do dnia 20 następnego miesiąca po upływie kwartału, za który ryczałt ma być opłacony, a za ostatni kwartał roku podatkowego – w terminie złożenia zeznania.

Z kolei, wysokość podatku w formie karty podatkowej ustalana jest decyzją naczelnika urzędu skarbowego odrębnie na każdy rok podatkowy. Podatnicy opodatkowani w formie karty podatkowej są zwolnieni od obowiązku prowadzenia ksiąg, składania zeznań podatkowych, oraz wpłacania zaliczek na podatek dochodowy.

Podatek w formie karty podatkowej uiszczany jest bez wezwania, w terminie do siódmego dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły, a za grudzień – w terminie do 28 grudnia, na rachunek urzędu skarbowego,

- Rozwiązaniami adresowanymi do *małych podatników* (tj. podatników u których wartość przychodu ze sprzedaży wraz z podatkiem VAT, nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym kwoty odpowiadającej równowartości 1.200.000 euro), jest kwartalny sposób wpłacania zaliczek na podatek dochodowy oraz jednorazowa, przyspieszona amortyzacja. Rozwiązania te dotyczą osób fizycznych, które opodatkowują dochody na ogólnych zasadach według progresywnej skali podatkowej lub 19% stawki podatku, a także podatników opodatkowanych na zasadach określonych w *ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397, z późn. zm).

Jednorazowa amortyzacja polega na możliwości zaliczenia do kosztów podatkowych dokonywanych jednorazowo odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych z grupy 3-8 Klasyfikacji Środków Trwałych, z wyłączeniem samochodów osobowych - w roku podatkowym, w którym środki te zostały wprowadzone do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, do wysokości nie przekraczającej w roku podatkowym równowartości kwoty 50.000 euro łącznej wartości tych odpisów amortyzacyjnych.

- Rozwiązaniem skierowanym do *małych przedsiębiorców*, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, będących podatnikami podatku dochodowego od osób fizycznych lub od osób prawnych, jest instytucja tzw. *kredytu podatkowego*. W odniesieniu do osób prawnych oraz osób fizycznych opodatkowanych na ogólnych zasadach według skali podatkowej istota kredytu podatkowego polega na zwolnieniu z obowiązku wpłacania zaliczek na podatek dochodowy, w roku podatkowym, w którym wybrali zwolnienie. „*Splata*” kredytu podatkowego polega na połączeniu dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, osiągniętego w roku podatkowym, w którym korzystali ze zwolnienia, z dochodem z tego źródła wykazany w zeznaniach rocznych składanych za pięć kolejnych lat podatkowych następujących bezpośrednio po roku, w którym korzystali ze zwolnienia, przy czym w każdym z tych pięciu lat podatnicy doliczają 20 proc. tego dochodu. Natomiast osoby fizyczne, które wybrały opodatkowanie

ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, „*splacają*” kredyt podatkowy uiszczając należny podatek za rok objęty zwolnieniem w pięciu kolejnych latach podatkowych następujących bezpośrednio po roku, w którym korzystali ze zwolnienia, w wysokości 20% tego podatku.

C. **PODATEK OD TOWARÓW I USŁUG**

Przepisy dotyczące podatku od wartości dodanej w całości objęte są zakresem prawa Unii Europejskiej, a Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest do przestrzegania *acquis communautaire*. W odniesieniu do podatku od towarów i usług oznacza to przestrzeganie postanowień m.in. dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006 r., str. 1, z późn. zm.) oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącego podatku od wartości dodanej.

Mając na uwadze regulacje zawarte w ww. dyrektywie, umożliwiające wprowadzenie uproszczonych procedur w odniesieniu do *małych przedsiębiorstw*, przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054), zawierają takie rozwiązania. Rozwiązania te wpływają na zmniejszenie obciążeń administracyjnych, co w efekcie ułatwia prowadzenie działalności.

Do tych regulacji należy zaliczyć:

1. Przepisy art. 113 ww. ustawy, które regulują kwestię zwolnienia podatników od podatku od towarów i usług. Z tej formy zwolnienia (tzw. zwolnienia podmiotowego) korzystają ci podatnicy, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym kwoty określonej w art. 113 ust. 1 ww. ustawy (bądź jej proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej w roku podatkowym, w przypadku podatników rozpoczynających w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności objętych podatkiem od towarów i usług).

Podatnicy korzystający ze zwolnienia podmiotowego, do momentu nieprzekroczenia określonej w ww. przepisie wartości sprzedaży (lub jej proporcji, w przypadku podatników rozpoczynających w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności objętych podatkiem od towarów i usług) uprawniającej do rozwolnienia od podatku, nie są obowiązani do:

- obliczania i wpłacania podatku od towarów i usług,
- składania deklaracji podatkowych dla tego podatku,
- złożenia zgłoszenia rejestracyjnego dla tego podatku,
- prowadzenia pełnej ewidencji dla potrzeb tego podatku, o której mowa w art. 109 ust. 3 ww. ustawy (obowiązani są jedynie do prowadzenia ewidencji uproszczonej,

polegającej na zaewidencjonowaniu sprzedaży za dany dzień, nie później jednak niż przed dokonaniem sprzedaży w dniu następnym, w celu ustalenia prawa do korzystania ze zwolnienia podmiotowego).

Od roku 2011 wartość sprzedaży (bez kwoty podatku), uprawniająca do zwolnienia od podatku od towarów i usług, została podwyższona z kwoty 50.000 zł do 150.000 zł. Podwyższenie limitu, uprawniającego do zwolnienia podmiotowego korzystnie wpływa na rozwój drobnej przedsiębiorczości, z uwagi na redukcję obciążeń administracyjnych wynikającą ze zwolnienia z obowiązków, o których mowa wyżej.

Należy również wskazać, że od 2009 roku został skrócony termin powrotu do korzystania ze zwolnienia podmiotowego z trzech lat do jednego roku, licząc od końca roku, w którym podatnik utracił prawo do zwolnienia podmiotowego lub z tego prawa zrezygnował. Zmiana ta umożliwi zatem wcześniejszy powrót do korzystania ze zwolnienia podmiotowego od podatku od towarów i usług, co również korzystnie wpływa na rozwój małych firm.

2. Przepisy dotyczące rozliczenia podatku od towarów i usług przez tzw. *małego podatnika*, którego definicję zawiera art. 2 pkt 25 ww. ustawy. Kryterium kwalifikującym podmiot do małego podatnika jest, co do zasady, wartość sprzedaży (wraz z kwotą podatku) w rozumieniu ww. przepisu. Zgodnie w tym przepisem przez małego podatnika rozumie się podatnika, u którego wartość sprzedaży (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1.200.000 euro (lub jej proporcji – w przypadku podatników rozpoczynających w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności objętych podatkiem od towarów i usług). W przypadku podatników prowadzących przedsiębiorstwo maklerskie, zarządzających funduszami inwestycyjnymi, będących agentem, zleceniobiorcą lub inną osobą świadczącą usługi o podobnym charakterze, z wyjątkiem komisju, jeżeli kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzenia za wykonane usługi (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 45.000 euro (lub jej proporcji w przypadku podatników rozpoczynających w trakcie roku podatkowego wykonywanie czynności objętych podatkiem od towarów i usług).

Od roku 2011 kwoty te zostały podwyższone i wynoszą odpowiednio 1.200.000 euro i 45.000 euro (wcześniej kwoty te wynosiły odpowiednio: 800.000 euro i 30.000 euro).

- a) Małe i średnie przedsiębiorstwa spełniające ww. definicję *małego podatnika* – na zasadach określonych w ww. ustawie – mają możliwość stosowania rozliczenia podatku od towarów i usług tzw. metodą kasową. Ta metoda rozliczeń polega na tym, że obowiązek podatkowy z tytułu wykonania czynności opodatkowanych tym podatkiem powstaje u małego podatnika, który wybrał powyższą metodę rozliczeń, nie z chwilą wydania towaru lub wykonania usługi lecz z dniem uregulowania całości lub części należności, nie później niż 90.dnia, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi.

Istotą tej metody jest przesunięcie momentu, w jakim zostaje rozpoznany obowiązek podatkowy z tytułu powyższych transakcji dokonanych przez małego podatnika. Z metodą kasową nierozzerwalnie wiąże się rozliczanie zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za okresy kwartalne.

Metoda kasowa oznacza jednocześnie przyjęcie rozliczenia kasowego przy rozliczeniu podatku naliczonego przy nabyciu towarów lub usług przez małego podatnika rozliczającego się tą metodą.

- b) Mali podatnicy, którzy nie wybrali metody kasowej – na zasadach określonych w ustawie – mają również możliwość wyboru rozliczenia zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za okresy kwartalne, bez konieczności wpłacania zaliczek na podatek VAT, tak jak w przypadku podatników innych niż mali podatnicy, którzy wybrali kwartalne rozliczenie podatku VAT.

D. PODATEK AKCYZOWY

Obowiązująca *ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym* (Dz.U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626, z późn. zm.) i wydane na jej podstawie akty wykonawcze przewidują m.in. następujące ułatwienia dla przedsiębiorców:

- Wyłączono z obowiązku produkcji w składzie podatkowym wyrobów akcyzowych, o których mowa w załączniku nr 2 do ustawy oraz wyrobów akcyzowych innych niż określone w załączniku nr 2 do ustawy, objętych stawką akcyzy inną niż stawka zerowa, od których została zapłacona przedpłata akcyzy,
- Wyłączono z obowiązku uzyskania statusu składu podatkowego małe winiarnie o rocznym poziomie produkcji poniżej 1000 hektolitrów gotowego wyrobu, które wytwarzają wino gronowe z winogron pochodzących z własnych upraw,
- Wyłączono z obowiązku produkcji w składzie podatkowym alkoholu etylowego przez małe gorzelnie produkujące do 10 hektolitrów tego alkoholu rocznie,
- Wprowadzono możliwość rozliczania podatku akcyzowego przez podmioty korzystające z usług podmiotów prowadzących składy podatkowe, po uzyskaniu zezwolenia wyprowadzenia ze składu podatkowego, poza procedurą zawieszenia poboru akcyzy, wyrobów akcyzowych nie będących własnością podmiotu prowadzącego ten skład podatkowy.
- Wprowadzono możliwość składania przez gorzelnie rolnicze, dokonujące przemieszczenia wyprodukowanego alkoholu etylowego w procedurze zawieszenia poboru akcyzy do dalszego przetworzenia, zabezpieczenia ryczałtowego o poziomie obniżonym o 50% w stosunku do poziomu ustawowego,
- Zwolniono od akcyzy zużycie energii elektrycznej wyprodukowanej z generatorów o łącznej mocy nieprzekraczającej 1 MW, niedostarczanej do instalacji połączonych

i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania energii elektrycznej, pod warunkiem że od wyrobów energetycznych wykorzystywanych do produkcji tej energii elektrycznej została zapłacona akcyza w należnej wysokości.

E. PODATKI I OPŁATY LOKALNE

Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613, ze zm.) normująca podatek od nieruchomości nie zawiera szczególnych zasad opodatkowania dla mikro i małych przedsiębiorstw. Uchwały rad gmin podejmowane na mocy art. 5 ust. 2-4 i art. 7 ust. 3 ww. ustawy mogą jednak wprowadzać preferencje w opodatkowaniu nieruchomości, z których korzystają konkretne podmioty.

W opodatkowaniu budynków i gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej podstawowym kryterium różnicowania stawek jest rodzaj prowadzonej działalności²⁵. Najczęściej gminy wyodrębniały relatywnie niższe stawki w opodatkowaniu nieruchomości związanych z turystyką i agroturystyką (baza noclegowa), sportem i rekreacją (parki rozrywki, ogrody zoologiczne, kina), świadczeniem usług zdrowotnych, rzemiosłem i usługami na rzecz ludności (przykładowo: szewstwo, krawiectwo, zegarmistrzostwo, stolarstwo, usługi weterynaryjne), w tym także usługami na rzecz rolnictwa (magazyny rolnicze, obrót nawozami, skup płodów rolnych, garażowanie sprzętu rolniczego) i usługami komunalnymi, gastronomią, w tym także żywieniem dzieci i młodzieży szkolnej.

Liczną grupę stanowiły zwolnienia dotyczące działalności gospodarczej, które najczęściej udzielane były w ramach pomocy *de minimis*, rzadziej w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej. Niekiedy występowały zwolnienia dla nieruchomości związanych ze świadczeniem usług dla ludności i prowadzeniem działalności rzemieślniczej (szewstwo, ślusarstwo, zegarmistrzostwo, usługi weterynaryjne, itp.), a także dla małych sklepów. Te zwolnienia dotyczyły działalności prowadzonej w małych rozmiarach i świadczonej w nieruchomościach o małej powierzchni.

F. POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE W ADMINISTRACJI

Zgodnie z *ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.), organ egzekucyjny pobiera za dokonane czynności egzekucyjne opłaty, których wysokość została określona w tej ustawie. Opłaty te wraz z wydatkami stanowią koszty egzekucyjne, które co do zasady obciążają zobowiązanego. Zgodnie z art. 64e ww. ustawy, organ egzekucyjny może umorzyć w całości lub części przypadające na jego rzecz koszty egzekucyjne, ze względu zaś na ważny interes zobowiązanego może rozłożyć je na raty (art. 64f ustawy). W przypadku, gdy zobowiązany jest podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą oraz spełnione są

²⁵ Według informacji zawartych w raporcie Ministerstwa Finansów „*Preferencje podatkowe w Polsce*” Nr 2 (2011).

wszystkie przesłanki określone w art. 87 ust. 1 *Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską*, rozkładanie na raty i umarzanie kosztów egzekucyjnych stanowi pomoc publiczną. W tym zakresie zastosowanie mają przepisy *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawie udzielania niektórych ulg w ramach pomocy de minimis* (Dz. U. Nr 79, poz. 498).

Ponadto w chwili obecnej Minister Finansów zainicjował zmianę *ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne*, która ma na celu stworzenie uwarunkowań do udzielania przez Bank Gospodarstwa Krajowego pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis*, w formie poręczeń i gwarancji w ramach programów rządowych, a w konsekwencji zwiększenie dostępu do kapitału dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, poprzez zachęcenie banków komercyjnych do zwiększenia akcji kredytowej, z uwagi na zapewnienie zabezpieczenia spłaty udzielanych kredytów gwarancjami BGK. Powyższa zmiana ma szczególne znaczenie wśród działań antykryzysowych.

Realizacja tego celu zostanie dokonana, poprzez uruchomienie przez Bank Gospodarstwa Krajowego Portfelowej Linii Gwarancyjnej (PLG), polegającej na udzielaniu bankom gwarancji spłaty kredytów obrotowych, postawionych do dyspozycji podmiotów sektora MSP, co umożliwi zwiększenie dostępności do kapitału obrotowego, poprzez wprowadzenie zachęt dla banków do zwiększenia akcji kredytowej, dedykowanej tym podmiotom. Dzięki zapewnieniu przedsiębiorcom większej dostępności do kredytu w celu zachowania płynności i ciągłości w prowadzonej działalności, powinny zostać zminimalizowane negatywne skutki ewentualnego spowolnienia gospodarczego. Docelowo gwarancja ta będzie miała charakter pomocowy i będzie udzielana w ramach pomocy *de minimis*, co ma umożliwić ww. zmiana ustawy. Warunkiem korzystania z gwarancji będzie m.in. wniesienie opłaty prowizyjnej, która kształtować się będzie na poziomie znacznie niższym od prowizji rynkowych.

G. USTAWA O RACHUNKOWOŚCI

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm.) reguluje przede wszystkim kwestie prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych. Do grupy jednostek, prowadzących rachunkowość w oparciu o przepisy ww. ustawy, należą m.in.:

- jednostki posiadające osobowość prawną,
- spółki komandytowe,
- spółki komandytowo-akcyjne,
- osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro.

Postanowienia ustawy o rachunkowości oparte są na rozwiązaniach zawartych m.in. w czwartej dyrektywie Rady w sprawie rocznych sprawozdań finansowych spółek (dyrektywa 78/660/EWG). W marcu br. została opublikowana dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/6/UE w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek w odniesieniu do mikropodmiotów, wprowadzająca zmiany do ww. czwartej dyrektywy. Przewiduje ona możliwość dla państw członkowskich wprowadzenia uproszczeń w zakresie sprawozdawczości finansowej dla mikropodmiotów²⁶.

Zgodnie z ww. dyrektywą państwa członkowskie mają możliwość wprowadzenia dla mikropodmiotów uproszczeń, polegających m.in. na:

- zezwoleniu takim podmiotom na sporządzanie uproszczonego sprawozdania finansowego (składającego się z bilansu oraz rachunku zysków i strat),
- zwolnieniu z obowiązku przedstawiania niektórych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów,
- zwolnieniu z obowiązku sporządzania informacji dodatkowej.

Zmiany dotyczące mikropodmiotów są elementem szerszych działań na rzecz uproszczeń w sprawozdawczości finansowej spółek w Unii Europejskiej. Aktualnie trwają także zaawansowane prace nad projektem nowej dyrektywy w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów spółek, która ma zastąpić obecnie obowiązujące dyrektywy prawa spółek (czwartą i siódmą). Główną intencją projektu jest redukcja obciążeń administracyjnych dla małych podmiotów²⁷. Do podstawowych rozwiązań, mających przyczynić się do osiągnięcia zamierzonego celu, należą m.in.:

- wprowadzenie zamkniętego katalogu elementów sporządzanego przez małe podmioty sprawozdania finansowego (składa się wyłącznie z bilansu, rachunku zysków i strat oraz informacji dodatkowej),
- umożliwienie sporządzania skróconego bilansu oraz rachunku zysków i strat,
- wprowadzenie zamkniętego i ograniczonego, w porównaniu z pozostałymi jednostkami, katalogu ujawnień prezentowanych w informacji dodatkowej,
- umożliwienie zwolnienia z obowiązku sporządzania sprawozdania z działalności.

²⁶ Mikropodmioty to jednostki, które na dzień bilansowy nie przekroczyły limitów dwóch z trzech następujących kryteriów: suma bilansowa - 350 000 EUR, przychody netto ze sprzedaży - 700 000 EUR, przeciętne zatrudnienie w roku obrotowym – 10 osób.

²⁷ Jednostki małe to jednostki, które na dzień bilansowy nie przekraczają limitów w przypadku dwóch z trzech następujących kryteriów: suma bilansowa – 4 000 000 EUR, przychody netto ze sprzedaży – 8 000 000 EUR, przeciętne zatrudnienie w roku obrotowym – 50 osób.

Zważywszy na postanowienia zawarte w ww. dyrektywach, jak również na kierunki rozwoju w zakresie wprowadzenia uproszczonej rachunkowości dla mikroprzedsiębiorstw i małych jednostek, obecnie trwają prace analityczne nad możliwościami wykorzystania proponowanych przez prawo europejskie ułatwień w stosunku do poszczególnych grup jednostek.

XII INSTRUMENTY WSPARCIA PRZEDSIĘBIORCÓW WYNIKAJĄCE Z KOMPETENCJI MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Instytucją zarządzającą Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2012 (PROW), w tym na działanie nr 312 pt „*Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw*” jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na koniec lipca 2012 roku dla przedmiotowego działania nr 312:

- ustalono limit środków na lata 2007 – 2013 w wysokości 1.023.583.600 euro (z tego min. 25 % winno być pokryte z budżetu państwa),
- zawarto umowy z beneficjentami na kwotę łączną 1.439.682.206,16 zł, z tego z budżetu państwa 359.920.551,70 zł,
- zrealizowano płatności dla beneficjentów na kwotę łączną: 594.414.967,24 zł w tym z budżetu państwa 148.603.746,89 zł.

Ponadto producenci rolni w Polsce mogą ubiegać się o kredyty objęte dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania udzielane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. Nr 22, poz.121 z późn. zm.). Kredyty te mogą być przeznaczone na zakup maszyn i urządzeń rolniczych, ciągników, budowę budynków inwentarskich i infrastruktury w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, a także na wznowienie produkcji w przypadku poniesienia szkód spowodowanych wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, jak np. suszy, powodzi, gradu, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków, huraganu czy deszczy nawalnych. Szczególnie ważna z punktu widzenia rozwoju rolnictwa jest linia dla młodych rolników, tj. osób, które nie ukończyły 40 lat. Przedmiotowa pomoc ma na celu m.in.:

- poprawę efektywności produkcji polegającej w szczególności na zmniejszeniu kosztów wytwarzania;
- poprawę warunków pracy oraz lepsze wykorzystanie zasobów pracy;
- tworzenie bazy surowcowej upraw roślin energetycznych;
- zwiększenie oferty towarowej oraz jej lepsze dostosowanie do wymagań rynku;

- utrzymanie lub poprawę warunków w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska;
- poprawę warunków w zakresie wymagań dotyczących dobrostanu zwierząt;
- poprawę struktury agrarnej.

Ponadto na podstawie ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r., Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udziela gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie części kosztów inwestycji, do wysokości:

- a) 80% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu bankowego, nie więcej niż do 1 mln zł w przypadku gwarancji,
- b) 60% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu bankowego, nie więcej niż do 1 mln zł w przypadku poręczenia.

Natomiast w przypadku kredytów na wznowienie produkcji Agencja udziela gwarancji lub poręczeń spłaty kredytów bankowych do wysokości 80% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu bankowego, nie więcej niż do 100 tys. zł.

Informacja na temat wydatków z ww. tytułów w ramach wyłączeń grupowych, czyli pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw przedstawia się następująco:

- a) linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa – **36,837 mln zł** (liczba beneficjentów: 1351),
- b) linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie w zakresie nowych technologii produkcji, zapewniających wysoką jakość produktu – **75,290 mln zł** (liczba beneficjentów: 1202),
- c) linia kredytowa: kredyt na zakup gruntów rolnych – **144,366 mln zł** (liczba beneficjentów: 6562) (pomoc notyfikowana do dnia 31.12.2009 r. i przedłużona decyzją Rady w sprawie przyznania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej pomocy państwa na zakup nieruchomości rolnych w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.),
- d) linia kredytowa: kredyt na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego – **25,535 mln zł** (liczba beneficjentów: 744),
- e) linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia – **325,982 mln zł** (liczba beneficjentów: 4.862),

- f) linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” – **1,142 mln zł** (liczba beneficjentów: 4),
- g) linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” – **0,079 mln zł** (liczba beneficjentów: 1),
- h) linia kredytowa: kredyt w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” – **3,275 mln zł** (liczba beneficjentów:5),
- i) linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” – **7,729 mln zł (wydatki)** (liczba beneficjentów: 132),
- j) linia kredytowa: kredyt w ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” – **0,140 mln zł (wydatki)** (brak danych o liczbie beneficjentów),
- k) linia kredytowa: kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa – **0,102 mln zł** (brak danych o liczbie beneficjentów),
- l) linia kredytowa: kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983) – **1,098 mln zł** (liczba beneficjentów: 6),
- m) zalesianie użytków rolnych V i VI klasy bonitacyjnej – **42,963 mln zł** (liczba beneficjentów: 312),
- n) dopłaty do oprocentowania kredytów na tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców wsi (kredyty udzielane do 30.04.2004 r.) – **0,009 mln zł** (brak danych o liczbie beneficjentów),
- o) dotacje dla podmiotów zajmujących się zbieraniem zwłok padłych przeżuwaczy i świń, przetwarzaniem, transportem oraz spalaniem mączek wyprodukowanych z tych zwłok – **66,317 mln zł** (liczba beneficjentów: 78.699),
- p) dopłaty do oprocentowania kredytów w ramach pozostałych linii kredytowych – **0,024 mln zł** (brak danych o liczbie beneficjentów),
- r) dopłaty do oprocentowania kredytów kłaskowych – **55,885 mln zł** (liczba beneficjentów: 8.154),
- s) dopłaty do kredytów na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych (dane dla tego programu obejmują przetwórstwo również z innych programów) – **1,788 mln zł** (liczba beneficjentów: 18).

W przypadku gwarancji i poręczeń spłaty kredytów inwestycyjnych w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym ujęta kwota stanowi **zobowiązania poniesione w 2011 r. z tego tytułu i wynosi 0,194 mln zł** (liczba beneficjentów: 3).

Jednocześnie w ramach programów kłęskowych udzielana była w 2011 r. pomoc w ramach wyłączeń grupowych, tj. pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw:

- a) XA 330/08 - program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane przez suszę lub huragan w 2008 r. – **32,762 mln zł (wydatki – udzielone przez ARiMR)**,
- b) XA 229/2009 - program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź w 2009 r. – **3,972 mln zł (zobowiązania – udzielone przez ARiMR)**,
- c) XA 109/2010 – program pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi i huragan w 2010 r. – **0,016 mln zł (zobowiązania – udzielone przez ANR) oraz 13,040 mln zł (wydatki – udzielone przez ANR, ARiMR, KRUS)**,
- d) SA.33427 - program pomocy dla rolników, producentów rolnych, rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2011 r. huraganu, deszczu nawalnego lub przymrozków wiosennych – 0,011 mln zł (zobowiązania – udzielone przez ANR) oraz 42,697 mln zł (wydatki – udzielone przez ANR, ARiMR, KRUS, ośrodki pomocy społecznej).

Pomoc w zakresie: postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej oraz ochronie roślin udzielana na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 maja 2010 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 91, poz. 595, z późn. zm.) w oparciu o przepisy *rozporządzenia Komisji (WE) nr 1857/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z wytwarzaniem produktów rolnych oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 70/2001 (Dz. Urz. UE L 358 z 16.12.2006, str. 3)*.

Wielkość udzielonej pomocy w 2011 r. wynosi odpowiednio:

- postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej: 97,471 mln zł (l. beneficjentów: 144),
- ochrona roślin: 0,635 mln zł (l. beneficjentów: 7).

XIII INNE DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORCÓW

Rząd prowadzi także szereg innych działań, których wspólnym celem jest stworzenie w Polsce najlepszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Działania te obejmują przede wszystkim następujące obszary:

- a) wzmocnienie postaw przedsiębiorczych;
- b) tworzenie regulacji zgodnych z zasadą „MSP przede wszystkim”;
- c) szeroki dostęp do finansowania, szczególnie przedsięwzięć innowacyjnych;
- d) rozwój infrastruktury badawczo-rozwojowej oraz instytucji otoczenia biznesu.

Ministerstwo Gospodarki, we współpracy z resortem finansów, rozwoju regionalnego, pracy i opieki społecznej, jak również Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i Banku Gospodarstwa Krajowego, przygotowało projekt *Zestawienia instrumentów wsparcia mikroprzedsiębiorstw w Polsce*, którego celem jest uporządkowanie wiedzy na temat narzędzi finansowych oraz informacyjno-doradczych, jakimi dysponują polskie mikro i małe firmy. *Zestawienie* służyć będzie także dyskusjom nt. kompletności i komplementarności istniejącego systemu pomocy mikroprzedsiębiorstwom oraz ewentualnych działań, które powinny zostać podjęte w związku z nadchodzącą nową perspektywą finansową na lata 2014-2020. Projekt *Zestawienia* stanowi załącznik nr 3 niniejszej *Informacji Rządu*.

W ostatnim czasie wprowadzono w prawie gospodarczym wiele korzystnych zmian oraz zlikwidowano niektóre bariery w rozwoju przedsiębiorczości. Najważniejsze z nich, to wprowadzenie możliwości rejestracji działalności gospodarczej przez internet, za pośrednictwem Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), prowadzonej przez Ministra Gospodarki oraz szereg korzystnych dla przedsiębiorców rozwiązań, wdrożonych w ramach dwóch tzw. ustaw deregulacyjnych tj. *ustawy z dnia 23 marca 2011 r. o ograniczaniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców* (Dz. U. Nr 106, poz. 622) oraz *ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców* (Dz. U. Nr 232, poz. 1378).

Pomimo dotychczas przeprowadzonych zmian, w prawie gospodarczym nadal występują przepisy, które nie sprzyjają wykonywaniu działalności gospodarczej i generują niezasadne obciążenia dla przedsiębiorców. Ministerstwo Gospodarki opracowało więc projekt ustawy o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce, który będzie kontynuacją dotychczasowych prac podejmowanych w MG na rzecz uproszczenia prawa gospodarczego i poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Celem trzeciej ustawy deregulacyjnej będzie dalsze ograniczanie obciążeń administracyjnych oraz obowiązków informacyjnych, a także zmniejszanie kosztów wykonywania działalności gospodarczej. Projekt ustawy znajduje się obecnie w uzgodnieniach międzyresortowych.

Ministerstwo Gospodarki, odpowiadając za większość problematyki związanej z polityką przedsiębiorczości w Polsce, koordynuje również część działań wynikających z karty małych przedsiębiorstw przygotowanej przez Komisję Europejską (*Small Business Act*

– SBA). Dokument ten konkretyzuje zasadę „MSP przede wszystkim”, podkreślając zasadnicze znaczenie sektora MSP dla rozwoju gospodarki.

Ponadto w Ministerstwie Gospodarki trwają prace nad programem wykonawczym do Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, który będzie regulował wykorzystanie funduszy strukturalnych przeznaczonych na przedsiębiorczość i innowacyjność w przyszłej perspektywie finansowej 2014-2020. Ponieważ obecnie potencjał finansowo-organizacyjny mikro, małych i średnich firm jest mniejszy niż dużych przedsiębiorstw, wiele działań programu będzie nakierowanych na podniesienie zdolności zarządczych MSP do wykorzystania środków pomocy publicznej.

Resort gospodarki prowadzi także prace nad dokumentem „**Program przeciwdziałania upadłości przedsiębiorstw oraz polityka drugiej szansy**”, którego celem jest zwiększenie przeżywalności firm oraz ułatwienie ponownego podejmowania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców, którzy doświadczyli bankructwa. Po raz pierwszy dokument na szczeblu rządowym odniesie się w sposób kompleksowy do problematyki zarządzania przedsiębiorstwem w sytuacji kryzysowej oraz zagadnień związanych z upadłością przedsiębiorstw. Jednocześnie, również po raz pierwszy, pojawia się w nim polityka drugiej szansy jako niezbędny element polityki przedsiębiorczości, prowadzonej przez państwo.

Rząd, doceniając ogromne znaczenie i rolę mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w kształtowaniu zarówno polskiej, jak i europejskiej gospodarki, dostrzega konieczność udzielania pomocy przedsiębiorstwom z sektora mikro, małych i średnich firm na bardziej preferencyjnych warunkach oraz podejmuje szereg działań w kierunku realizacji zasady „MSP przede wszystkim”.

WIELKOŚĆ POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELONEJ MMP W 2010 ROKU

Numer programu pomocowego	Nazwa programu pomocowego	Pomoc udzielona MMP [zł]	Pomoc ogółem [zł]	Udział pomocy udzielonej MMP w pomocy ogółem
N 326/2010	Ustawa o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r.	16 629 983,89	16 629 983,89	100,00%
N 599/2005	Wspieranie powstawania funduszy kapitału zaangażowanego	384 992,00	384 992,00	100,00%
SA.32232(2011/X)	Pomoc na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych - regionalna pomoc inwestycyjna	11 180 267,40	11 180 267,40	100,00%
X273/2009	Pomoc finansowa udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013	1 890,00	1 890,00	100,00%
X280/2009	Pomoc finansowa udzielana przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie na dostarczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013	2 902 584,07	2 902 584,07	100,00%
X493/2009	Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych w formie: - odroczenia terminu płatności podatku lub rozłożenia zapłaty podatku na raty, - odroczenia lub rozłożenia na raty zapłaty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę lub odsetek określonych w decyzji, o której mowa w art. 53a, - umorzenia w całości lub w części zaległości podatkowych, odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej	17 452,00	17 452,00	100,00%
X522/2009	Refundacja kosztów szkoleń pracowników niepełnosprawnych	3 441,60	3 441,60	100,00%
XE29/2007	Program pomocy w zakresie zatrudnienia w ramach wyłączeń grupowych dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy na terenie Gminy Miasto Świdnica	12 921,00	12 921,00	100,00%
XR101/2007	Program pomocy dotyczący zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach programu pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w obrębie parków przemysłowych, parków technologicznych oraz specjalnych stref ekonomicznych usytuowanych na terenie Wrocławia	36 261,75	36 261,75	100,00%

XR165/2007	Program pomocy regionalnej miasta Łodzi na wspieranie nowych inwestycji i tworzenie związanych z nimi nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii	288 200,00	288 200,00	100,00%
XR177/2007	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości (Jelcz-Laskowice)	8 630,12	8 630,12	100,00%
XR179/2007	Szczeciński Program Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej w Podatku od Nieruchomości	3 226,00	3 226,00	100,00%
XS130/06	Pomoc horyzontalna na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw - Złotoryja	123 630,00	123 630,00	100,00%
XS288/2007	Pomoc publiczna na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w ramach wyłączeń grupowych (Namysłów)	34 447,27	34 447,27	100,00%
N 235a/2010	Program pomocy dotyczący rekompensaty za szkody spowodowane przez powódzie w Polsce w maju i czerwcu 2010 r. (poza zakresem załącznika I do Traktatu oraz część sektora leśnego nieobjęta Wytocznymi Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym w latach 2007-2013)	6 414 570,01	6 963 631,84	92,12%
X307/2009	Prace interwencyjne - pomoc w formie subsydiów płacowych	96 466 244,45	109 459 899,31	88,13%
XS73/06	Program pomocy horyzontalnej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na terenie miasta Legnicy	2 335 328,00	2 676 395,00	87,26%
N 505/2005	Program dofinansowania przez Polski Instytut Sztuki Filmowej przedsięwzięć z zakresu kinematografii	44 635 301,83	51 289 093,99	87,03%
N 292/2009	Program dofinansowania przez Polski Instytut Sztuki Filmowej przedsięwzięć z zakresu kinematografii	63 960 097,86	75 112 020,62	85,15%
X134/2010	Refundacja wynagrodzeń młodocianych pracowników	143 751 067,3	173 232 325,21	82,98%
N 411/2005	Program pomocy regionalnej dla przedsiębiorców inwestujących na terenie gminy Szczecin	237 827,56	289 017,56	82,29%
X899/2009	Program pomocy na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych	69 360,32	84 415,56	82,17%
X156/2009	Pomoc finansowa na doradztwo udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	297 514,94	366 170,68	81,25%
X375/2010	Pomoc finansowa na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013	3 717 617,68	4 859 618,68	76,50%
X767/2009	Udzielanie pomocy przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe w ramach regionalnych programów operacyjnych	911 403,33	1 237 678,06	73,64%

X427/2010	Pomoc finansowa udzielana przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie na dostarczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013	17 357 956,83	23 842 441,33	72,80%
XS5/06	Program Pomocy Publicznej na Rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Ramach Wyłączeń Grupowych – Dzierżoniów	142 322,26	205 722,52	69,18%
X326/2009	Pomoc finansowa na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013	38 856 852,76	56 318 646,57	68,99%
X152/2009	Pomoc finansowa na szkolenia udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013	103 107 095,10	158 299 888,24	65,13%
X36/2010	Program pomocy regionalnej w ramach regionalnych programów operacyjnych	2 590 943 635,00	4 379 454 643,84	59,16%
XE11/04	Rekompensata podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych	860 814,38	1 465 806,19	58,73%
N 632/2006	Dotacje do podręczników akademickich	4 980 248,00	8 495 230,00	58,62%
X811/2009	Finansowanie współpracy naukowej z zagranicą	4 709 865,00	9 248 379,16	50,93%
X669/2009	Udzielanie pomocy za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju	10 308 800,00	21 122 700,00	48,80%
X120/2010	Pomoc publiczna w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	53 138 445,82	111 464 801,69	47,67%
SA.32221(2011/X)	Pomoc finansowa na badania, usługi doradcze i szkolenia udzielana przez PARP w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka	590 119 312,70	1 309 194 017,82	45,08%
X327/2009	Pomoc publiczna na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii	215 817 727,00	526 153 507,38	41,02%
X896/2009	Program pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych	695 924,03	1 703 021,03	40,86%
XR185/2007	Program pomocy dotyczący udzielania przez gminy zwolnień od podatku od nieruchomości, stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną	2 573 805,14	6 339 743,65	40,60%
N 6/2007	Program pomocy horyzontalnej przeznaczonej na inwestycje służące promocji odnawialnych źródeł energii	321 739,79	911 864,79	35,28%
X325/2009	Pomoc finansowa na badania, usługi doradcze i szkolenia udzielana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013	617 467 829,70	1 825 410 867,95	33,83%

N 408/2009	Ograniczona kwota pomocy zgodna ze wspólnym rynkiem - łagodzenie skutków kryzysu ekonomicznego	1 601 663,53	5 052 946,31	31,70%
X846/2009	Kredyt technologiczny	21 744 485,00	71 506 762,18	30,41%
N 26/2007	Wsparcie funduszy kapitałowych inwestujących w mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa	61 613 961,68	206 383 200,02	29,85%
X328/2009	Pomoc publiczna na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wysokosprawnego wytwarzania energii	45 304 945,38	153 219 374,11	29,57%
XR127/2007	Program regionalnej pomocy inwestycyjnej dla przedsiębiorców na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego	106 264,00	389 045,00	27,31%
X619/2009	Przedsięwzięcie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „IniTech”	22 734 281,00	85 445 935,00	26,61%
X678/2009	Zwrot dodatkowych kosztów zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych	22 950,86	93 226,47	24,62%
N 364/2010	Zmiana programu pomocowego dotyczącego rekompensaty za szkody spowodowane przez powódzie w Polsce	197 572,10	902 316,97	21,90%
X306/2009	Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych	581 350 451,60	2 846 048 706,31	20,43%
XR130/2007	Program pomocy regionalnej dla przedsiębiorców inwestujących na terenie Gminy Goleniów	156 665,00	777 297,00	20,16%
X147/2008	Warunki i tryb przyznawania pomocy publicznej na realizację projektów celowych	23 552 104,00	120 270 227,00	19,58%
X611/2009	Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych	1 911 634,91	97 656 350,15	19,58%
X656/2009	Pomoc finansowa dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013	100 505 545,90	546 003 130,10	18,41%
X812/2009	Pomoc finansowa udzielana pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej	1 588 746,43	10 582 798,58	15,01%
N 5/2007	Program pomocy horyzontalnej na ochronę środowiska przeznaczonej na inwestycje służące zastosowaniu technologii zapewniających czystsza i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców	3 818 950,41	26 112 211,34	14,63%
XR18/2007	Program pomocowy w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska	34 508 812,12	294 684 348,76	11,71%
XR74/2008	Program pomocy regionalnej na nowe inwestycje	44 175,00	378 051,00	11,68%
XR119/2008	Zwolnienie od podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych, stanowiące regionalną pomoc inwestycyjną	627 431,79	6 378 491,35	9,84%

N 526/2005	Program ramowy pomocy regionalnej udzielanej przez gminy na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją	1 160 070,62	14 103 839,09	8,23%
PL 39/2004	Program pomocy regionalnej dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwolenia wydanego po 31 grudnia 2000 r.	55 070 382,94	735 007 212,81	7,49%
XR16/2008	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji i na tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją, przeznaczonych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Gorzowa Wlkp. oraz na terenie specjalnych stref ekonomicznych usytuowanych w obrębie miasta Gorzowa Wlkp.	101 442,00	1 863 247,00	5,44%
N 405/2008	Regionalna pomoc inwestycyjna w zakresie energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego	2 495 200,31	51 270 919,18	4,87%
XR98/2007	Program pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwolenia wydanego po 1 stycznia 2007 r.	3 245 460,77	91 945 746,91	3,53%
N 412/2006	Program pomocy regionalnej dla przedsiębiorców na terenie miasta Stargard Szczeciński	104 834,00	3 017 030,00	3,47%
PI	pomoc przyznana przed akcesją (zwłaszcza w formie zwolnień podatkowych), której realizacja (wypłata) nastąpiła w 2010 r.	27 241 818,31	1 148 493 117,85	2,37%
XE26/2005	Program pomocy w zakresie zatrudnienia w ramach wyłączeń grupowych dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy na terenie Gminy Miasto Świdnica	47 942,00	3 482 962,00	1,38%
X45/2010	Refundacja kosztów szkoleń ze środków Funduszu Pracy	2 739,40	232 353,67	1,18%
N 57/2008	Pomoc operacyjna w zakresie biopaliw	14 269 950,01	1 420 043 250,63	1,00%
X761/2009	Program pomocy publicznej na wspieranie inwestycji w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz pomocy de minimis w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013	613 171,14	81 501 373,67	0,75%
X193/2009	Program pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwolenia wydanego po 1 stycznia 2007 r.	28 464,00	3 800 452,85	0,75%
Programy pomocowe, z których skorzystały MM - ogółem:		5 668 803 462,66	16 923 475 399,08	33,50%

Pozostałe programy pomocowe:	0	2 363 527 987,37	0,00%
Programy pomocowe ogółem:	5 668 803 462,66	19 287 003 386,45	29,39%
Rekompensata za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym:	14 250 666,84	377 943 608,73	3,77%
Pomoc indywidualna:	1 043 910,00	1 570 512 136,48	0,07%
Pomoc publiczna - ogółem:	5 684 098 039,50	21 235 459 131,66	26,77%

WSPARCIE DLA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW – FUNDUSZE STRUKTURALNE W RAMACH NARODOWEJ STRATEGII SPÓJNOŚCI 2007-2013

W ramach funduszy strukturalnych pomoc dla przedsiębiorców została przewidziana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) - przede wszystkim w Programie Innowacyjna Gospodarka (POIG) oraz w 16 programach regionalnych, a także w Programie Rozwój Polski Wschodniej. Ponadto, dofinansowanie do projektów związanych m.in. z podnoszeniem kwalifikacji swoich pracowników przedsiębiorcy uzyskują z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Kapitał Ludzki. Ze względu na znaczenie sektora MŚP w rozwoju gospodarki krajowej, wiele instrumentów zaprojektowanych w ramach programów skierowanych zostało wyłącznie lub w szczególności do MŚP. W ramach całego NSRO 2007-2013 Polska ma do wykorzystania łącznie ponad 67,5 mld EUR, podzielonych na wiele obszarów tematycznych, w tym ponad 11,5 mld EUR alokowano w obszarze: *Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość*. W tej kwocie prawie 1,8 mld EUR to środki skierowane prawie wyłącznie do MŚP (tabela 1.). Wsparcie to rozdzielono w czterech kategoriach interwencji, przy czym ponad połowę tej kwoty przeznaczono na działania związane z transferem technologii i rozwojem B+R.

Tabela 1. Alokacja EFRR dla czterech kategorii interwencji wsparcia skierowanych bezpośrednio do MŚP w ramach programów krajowych i regionalnych (dane w mln EUR)

Kategorie interwencji w ramach NSRO skierowane do MŚP	Alokacja (mln EUR)
03 Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami, wszelkiego rodzaju instytucjami na poziomie szkolnictwa pomaturalnego, władzami regionalnymi, ośrodkami badawczymi oraz biegunami naukowymi i technologicznymi	587,1
04 Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	517,9
06 Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska (wdrożenie efektywnych systemów zarządzania środowiskiem, wdrożenie i stosowanie/użytkowanie technologii zapobiegania zanieczyszczeniom, wdrożenie czystych technologii	87,3
09 Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	595,2
<u>Razem:</u>	<u>1 787,5</u>

Przedsiębiorcy, w tym MŚP, są beneficjentami również w wielu innych obszarach interwencji, takich jak: społeczeństwo informacyjne, energetyka, ochrona środowiska i turystyka oraz jak wspomniano wyżej, wiele projektów POKL to projekty realizowane przez MŚP.

Szacunkowy udział mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w poszczególnych kategoriach interwencji NSRO (dane na 30.06.2012 r.)

W ramach całego NSRO do końca pierwszego półrocza 2012 r. podpisano łącznie prawie 72 tys. umów o dofinansowanie na kwotę 210 mld PLN wsparcia ze środków UE. Przy czym jak wynika ze wstępnych danych, beneficjenci zaklasyfikowani jako MŚP zrealizowali bądź realizują w sumie ponad 30 tysięcy projektów o wartości dofinansowania ze środków UE szacowanej na ok. 23 mld PLN¹. Ponad 60% tej kwoty (14 mld PLN) to wartość dofinansowania unijnego dla 19 tys. projektów realizowanych w dziewięciu kategoriach z obszaru: *Badania i rozwój, innowacje i przedsiębiorczość*. W tym, w czterech wspomnianych wyżej kategoriach dedykowanych bezpośrednio MŚP (kategorie: 3, 4, 6 i 9), realizowanych jest ponad 1,8 tys. projektów o wartości ok. 1,9 mld PLN (tabela 2.).

Tabela 2. Szacunkowa wartość projektów realizowanych przez MŚP tylko w obszarze: *Badania i rozwój, innowacje i przedsiębiorczość* – 30.06.2012 r.

Kategoria interwencji	Szacowane dofinansowanie UE na podstawie umów (mln PLN)
01 Działalność B+RT prowadzona w ośrodkach badawczych	176
02 Infrastruktura B+RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) ...	430
03 Transfer technologii i udoskonalanie sieci współpracy między MŚP, między MŚP a innymi przedsiębiorstwami, uczelniami...	224
04 Wsparcie na rzecz rozwoju B+RT, w szczególności w MŚP (w tym dostęp do usług związanych z B+RT w ośrodkach badawczych)	1 053
05 Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	487
06 Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska...	148
07 Inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji ...	6 220
08 Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	4 887
09 Inne działania mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	445
Razem	14 070

Pozostała część projektów wdrażanych przez MŚP realizowana jest w obszarach wsparcia, takich jak: społeczeństwo informacyjne, energetyka, ochrona środowiska oraz inwestycje w kapitał ludzki współfinansowane ze środków EFS. W obszarze społeczeństwa informacyjnego większość projektów realizowanych przez MŚP związanych jest z e-usługami oraz innymi działaniami mającymi na celu poprawę dostępu MŚP do TIK (szacuje się, że jest to ok. 3,5 tys. projektów o wartości ok. 1,6 mld PLN). Również część projektów związanych z odnawialnymi źródłami energii realizowana jest przez małe i średnie przedsiębiorstwa a ich wartość to ok. 0,8 mld PLN. Z kolei w ramach POKL MŚP podpisały ok. 7,4 tys. umów o dofinansowanie na kwotę środków unijnych przekraczającą 4,4 mld PLN. W tej kwocie największy udział mają przede wszystkim projekty związane z rozwojem

¹ W analizie pominięto kategorie interwencji z obszaru *Transportu* (kat. 16-32), *Pomocy technicznej* (kat. 85,86) oraz niektóre kategorie z obszaru *Ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom* (kat. 45, 46, 49-53).

systemów i strategii uczenia się przez całe życie w przedsiębiorstwach, szkoleniami i usługami na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian oraz promowaniem przedsiębiorczości i innowacji. Spora grupa projektów realizowanych przez MŚP jest też związanych z działaniami na rzecz zwiększenia udziału w kształceniu i szkoleniu przez całe życie.

Ponadto należy podkreślić, że wielu przedsiębiorców korzysta z funduszy UE pośrednio – jako wykonawcy i podwykonawcy projektów współfinansowanych ze środków unijnych, realizowanych przez inne podmioty.

Jeśli chodzi o rozkład liczby i wartości projektów realizowanych przez MŚP wg regionów, to w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych (z pominięciem projektów z obszaru transportu i niektórych kategorii obszaru ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom) najwięcej umów podpisano z przedsiębiorstwami mających siedzibę w woj. mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i małopolskim (tabela 3.). Pod względem wartości projektów realizowanych przez MŚP również przodują województwa mazowieckie oraz wielkopolskie i śląskie. Jeśli porównać liczbę realizowanych projektów do liczby MŚP zarejestrowanych w danym regionie, to najwięcej projektów w stosunku do liczby istniejących MŚP odnotowano w województwach warmińsko-mazurskim, lubelskim i podkarpackim, zaś najmniej - w woj. dolnośląskim.

Tabela 3. Szacunkowa liczba i wartość projektów realizowanych przez MŚP w ramach NSRO w poszczególnych województwach, w wybranych kategoriach interwencji² – dane na 30.06.2012 r.

Województwo	Dofinansowanie UE na podstawie umów (mln PLN)	Liczba umów o dofinansowanie wg adresu siedziby przedsiębiorstwa (MŚP) (w tys.)	Liczba zarejestrowanych MŚP wg PARP* (w tys.)
dolnośląskie	1 671	1,4	342,7
kujawsko-pomorskie	1 016	1,4	195,7
lubelskie	1 556	2,1	173,4
lubuskie	492	0,8	109,2
łódzkie	1 443	2,3	256,1
małopolskie	1 853	3,0	343,3
mazowieckie	3 889	3,9	702,1
opolskie	552	0,9	99,7
podkarpackie	1 244	1,6	155,3
podlaskie	658	0,9	93,7
pomorskie	1 186	1,6	270,0
śląskie	1 971	3,4	491,1
świętokrzyskie	759	0,7	114,3
warmińsko-mazurskie	1 045	1,5	122,8
wielkopolskie	2 286	3,2	389,4
zachodniopomorskie	971	1,3	222,2
brak danych	327	0,5	nd
Razem	22 918	30,4	4 080,9

* dane GUS przygotowane na zlecenie PARP do „Raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw”, Warszawa, 2011 r.

² W analizie pominięto kategorie interwencji z obszaru Transportu (kat. 16-32), Pomocy technicznej (kat. 85,86) oraz niektóre kategorie z obszaru Ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom (kat. 45, 46, 49-53).

Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007-2013 – obszar przedsiębiorczość

W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013, których udział w całkowitej alokacji środków polityki spójności wynosi 25% (tj. 17,3 mld euro), na obszar *Badania i rozwój technologiczny, innowacje, przedsiębiorczość* przeznaczono prawie ¼ środków z RPO (tj. 4,23 mld euro). Wsparcie przedsiębiorczości w RPO koncentruje się przede wszystkim na mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach mając na celu wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym wzrost ich potencjału ekonomicznego i innowacyjnego oraz zwiększenie zatrudnienia. Preferowane jest wsparcie przedsiębiorstw wdrażających innowacje, w tym innowacje produktowe/ usługowe, procesowe, organizacyjne. Wspierane są także przedsięwzięcia inwestycyjne firm związane z osiągnięciem uznanych standardów nowoczesności, m.in. certyfikacji wytwarzanych produktów i świadczonych usług, certyfikacji w zakresie bezpieczeństwa i higieny procesów produkcyjnych, organizacji i zarządzania. RPO zakładają ponadto bezpośrednie wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych w istniejących przedsiębiorstwach w zakresie ich dostosowywania do wymogów ochrony środowiska i innych wymogów wynikających z regulacji wspólnotowych, w tym np. monitoringu wpływu przedsiębiorstwa na środowisko, porządkujących gospodarkę wodno-ściekową przedsiębiorstw, ich gospodarkę odpadami, ograniczających niekorzystne oddziaływania na atmosferę.

Wzmacniane są również zdolności regionalnego sektora badań i rozwoju nowych technologii (B+R) w zakresie jego innowacyjnego oddziaływania na gospodarkę. Wspierane są przedsięwzięcia współpracy podmiotów B+R z przedsiębiorcami, ukierunkowanej zarówno na gospodarcze wykorzystanie innowacyjnych osiągnięć badań naukowych, jak i na stymulowanie takich badań dla bezpośredniego wykorzystania ich wyników w praktyce gospodarczej.

W ramach RPO zakłada się wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu, zwiększanie i zróżnicowanie oferty ich usług adresowanych do przedsiębiorców oraz wzmocnienia infrastruktury technicznej świadczenia usług przez instytucje otoczenia biznesu. Ponadto wspierany jest rozwój wyspecjalizowanych podmiotów innowacyjnej aktywności, jak centra transferu technologii czy parki technologiczne.

Tabela: stan wdrażania RPO w zakresie wsparcia mikro i małych przedsiębiorstw według danych dostępnych na 31.07.2012³

Województwo	Mikro		Małe	
	Wartość dof. UE	Liczba umów	Wartość dof. UE	Liczba umów
Dolnośląskie	112 669 778	202	241 463 558	194
Kujawsko-pomorskie	107 622 922	325	122 911 930	204
Lubelskie	356 397 553	893	391 121 895	320
Lubuskie	80 704 297	242	67 968 461	151
Łódzkie	209 342 125	681	232 012 671	582
Małopolskie	160 516 377	233	217 496 992	235
Mazowieckie	105 066 389	647	334 012 613	741
Opolskie	231 867 519	460	104 817 172	97
Podkarpackie	167 667 945	310	244 621 602	255
Podlaskie	117 419 086	299	136 426 555	167
Pomorskie	91 657 085	480	125 425 446	201
Śląskie	144 640 147	886	306 379 012	848
Świętokrzyskie	202 231 996	243	86 698 102	117
Warmińsko-mazurskie	217 300 837	483	256 432 594	367

³ Według danych wygenerowanych z KSI SIMIK – zgodnie ze statusem przedsiębiorstwa określonym w systemie KSI jako mikro bądź małe przedsiębiorstwo.

Wielkopolskie		341 543 223	520	279 829 619	425
Zachodniopomorskie		139 582 066	496	185 238 490	252
	Razem	2 786 229 344	7 400	3 332 856 710	5 156

Zgodnie z powyższymi danymi dotychczas w ramach regionalnych programów operacyjnych zawarto 12 556 umów z mikro i małymi przedsiębiorcami opiewających na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych blisko 6,12 mld PLN przy wsparciu skierowanym do średnich przedsiębiorstw na kwotę 2, 26 mld PLN w ramach 2 644 umów. Fakt, że regionalne programy operacyjne stanowią istotne źródło wspierania małych przedsiębiorstw działających na rynku regionalnym można zobrazować na przykładzie wybranych województw.

Preferencje w ramach dedykowanych działań/ poddziałań lub konkursów:

W większości RPO wydzielono odrębne działania/ poddziałania ze względu na wielkość uprawnionych wnioskodawców lub zdecydowano o przeprowadzaniu odrębnych konkursów dla poszczególnych grup przedsiębiorstw, tak aby wyrównać szanse przedsiębiorców w dostępie do wsparcia oraz dokonywać oceny złożonych projektów z uwzględnieniem charakterystyki danej grupy przedsiębiorstw. Niezależnie od powyższego mikro i mali przedsiębiorcy mogą aplikować o środki w ramach działań adresowanych do całego sektora MSP dedykowanych na przykład kwestiom ochrony środowiska czy zastosowania nowych technologii.

I tak przykładowo, w województwie podlaskim w osi poświęconej przedsiębiorczości w działaniu 1.4 *Wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw* zostały wydzielone 2 poddziałania 1.4.1 *Mikroprzedsiębiorstwa* i 1.4.2 *Małe i średnie przedsiębiorstwa*. Uzasadnieniem dla powyższego była identyfikacja barier dotyczących w szczególności mikroprzedsiębiorstw rozpoczynających swoją działalność gospodarczą, które często rezygnują z nakładów na inwestycje w innowacje ze względu na brak środków finansowych oraz trudności z otrzymaniem wsparcia od instytucji komercyjnych. Struktura projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa w ramach I Osi Priorytetowej z uwzględnieniem ich wielkości przedstawia się następująco: mikro – 269, małe 133, średnie 64.

W odniesieniu do wsparcia udzielanego w ramach RPO Województwa Opolskiego przez Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki należy wskazać, że spośród 597 podpisanych umów, aż 551 zawarto z mikro i małymi przedsiębiorcami. W szczególności należy wskazać na dedykowane mikroprzedsiębiorcom działanie 1.1.2 *„Inwestycje w mikroprzedsiębiorstwach”*. Aktualnie wybranych do realizacji jest 300 projektów na łączną kwotę dofinansowania 76 520 797,09 PLN (w tym środki UE 65 042 676,85 PLN). Beneficjenci tego poddziałania w ramach swoich projektów wnioskowali przede wszystkim o dotacje na zakup środków trwałych, zakup sprzętu, wyposażenia oraz prace budowlano – montażowe. Dzięki w/w inwestycjom na terenie województwa opolskiego powstało wiele nowych miejsc pracy oraz zwiększyła się konkurencyjność mikroprzedsiębiorstw, poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej, technologicznej oraz wzrost ich możliwości inwestycyjnych.

W przypadku RPO Województwa Lubelskiego w ramach I Osi Priorytetowej: *Przedsiębiorczość i innowacje* wydzielone zostały działania 1.1 Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw (alokacja 100 036 541 PLN), 1.2 Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw (alokacja 315 386 359 PLN) oraz 1.3 Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw (alokacja 365 085 787 PLN).

Również województwo zachodniopomorskie zdecydowało o wydzieleniu poddziałań dla mikroprzedsiębiorców, tak aby nie musieli konkurować z większymi podmiotami. W ramach Osi priorytetowej I *Gospodarka-Innowacje-Technologie* zawarto Poddziałanie 1.1.1. Inwestycje w Mikroprzedsiębiorstwa: Schemat A i B „Małe dotacje”. Wszystkie projekty zgłaszane przez

wnioskodawców powinny dotyczyć wprowadzanej przez nich innowacji produktowej lub procesowej. Priorytetowo traktowane są projekty, w wyniku których powstaną nowe miejsca pracy, a także projekty zlokalizowane na obszarach o szczególnie niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Celem Schematu B „MAŁE DOTACJE” w ramach poddziałania 1.1.1 jest podniesienie konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw realizujących projekty inwestycyjne na terenie województwa zachodniopomorskiego. Dotacje skierowane są na wspieranie zarówno inwestycji w początkowej fazie funkcjonowania mikroprzedsiębiorstw w celu umocnienia ich pozycji rynkowej, jak i projektów zwiększających potencjał i zdolność inwestycyjną mikroprzedsiębiorstw już działających na rynku.

W województwie mazowieckim w ramach Działania 1.5 *Rozwój przedsiębiorczości*, RPO WM ostatnie trzy z pięciu dotychczas przeprowadzonych konkursów odbywało się w odrębnych modułach dla poszczególnych grup przedsiębiorstw, dzięki czemu mniejsze przedsiębiorstwa nie musiały konkurować o środki z większymi. Jednocześnie należy wskazać, że mikro i mali przedsiębiorcy stanowią większość beneficjentów wsparcia zarówno w odniesieniu do wsparcia udzielonego jak również zaplanowanych wartości docelowych.

W RPO Województwa Dolnośląskiego dla mikroprzedsiębiorstw dedykowane jest Działanie 1.1, w którym warto zwrócić uwagę na poddziałanie 1.1.E Dotacje inwestycyjne wspierające rozwój mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą do 2 lat.

Preferencje w ramach kryteriów oceny projektów:

W części województw w kryteriach oceny stosuje się zróżnicowanie mające na celu preferencyjne traktowanie mikro i małych przedsiębiorstw. W województwie podlaskim w kryterium różnicującym (wielkość przedsiębiorstwa) ocenie podlega wielkość beneficjenta – od 0 pkt dla dużych przedsiębiorstw, 2 pkt dla średniego przedsiębiorstwa lub porozumienia podmiotów, w którym średni przedsiębiorcy stanowią nie mniej niż 50%, 5 pkt dla małego przedsiębiorstwa lub porozumienia podmiotów, w którym mali przedsiębiorcy stanowią nie mniej niż 50% aż do 10 pkt dla mikroprzedsiębiorstwa lub porozumienia podmiotów, w którym mikroprzedsiębiorcy stanowią nie mniej niż 50%.

W ramach wspomnianego wcześniej działania 1.1.2 RPO Województwa Opolskiego preferowane były projekty w ramach których tworzone były miejsca pracy (im więcej miejsc pracy, tym więcej punktów otrzymywał projekt). Projekty realizowane na obszarach o niskich wskaźnikach przedsiębiorczości oraz na obszarach wiejskich także były wyżej punktowane. Kryterium dotyczące zatrudnienia preferujące mikroprzedsiębiorców stosowane jest również w ramach RPO Warmia i Mazury w osi priorytetowej *Przedsiębiorczość* - mikroprzedsiębiorca dostaje 1 pkt przy zatrudnieniu w przedziale $\geq 100\% < 110\%$, a mały i średni przy zatrudnieniu w przedziale $\geq 100\% < 102\%$.

Podobnie w przypadku RPO Województwa Podkarpackiego na etapie oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie w kryterium liczba tworzonych miejsc pracy projekty mikroprzedsiębiorców były preferencyjnie traktowane - za utworzenie w wyniku realizacji projektu co najmniej 1 miejsca pracy wniosek uzyskiwał 10 pkt, natomiast wniosek małego przedsiębiorcy uzyskiwał 2,5 pkt za każde utworzone miejsce pracy, zaś wniosek średniego – 2 pkt.

Również w RPO Województwa Mazowieckiego w Działaniu 1.5 *Rozwój przedsiębiorczości* w ramach kryteriów wyboru projektów stosuje się odrębne zasady przyznawania punktów do poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw (np w ramach kryteriów dotyczących liczby utworzonych miejsc pracy, czy wzrostu przychodów ze sprzedaży).

Z drugiej strony, dla przykładu w ramach RPO Województwa Świętokrzyskiego nie ma preferencji co do wydzielenia działań przeznaczonych dla mikro czy małych przedsiębiorstw. Sektor MŚP objęty jest wsparciem w ramach I osi priorytetowej *Rozwój przedsiębiorczości*, mimo to przeważająca liczba

beneficjentów należy do kategorii mikro i małych przedsiębiorstw. Należy nadmienić, że informacje odnośnie oddziaływania wsparcia udzielanego w ramach działania 1.1. *Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw* zawarte w badaniu przeprowadzonym na zlecenie IZ RPO WŚ⁴ wskazują, że różnice w wielkości i zakresie projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa mikro i małe względem większych projektów średnich przedsiębiorstw dowodzą różnic w potencjałach firm oraz racjonalności beneficjentów dostosowujących skalę i zakres projektu do wielkości i potrzeb przedsiębiorstwa.

Niemniej, jak wskazuje Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki⁵ co najmniej 10-20 procent projektów na które przyznano dofinansowanie nie jest rozpoczynanych, tym samym blokując możliwość wpięcia kolejnych projektów. Powyższe może być skutkiem również tego, że przedsiębiorcom brakuje środków własnych niezbędnych do rozpoczęcia projektu.

Instrumenty inżynierii finansowej dla MŚP w Regionalnych Programów Operacyjnych

MŚP oprócz dotacji mogą korzystać również ze zwrotnych form finansowania dostępnych w ramach regionalnych programów operacyjnych. Województwa przekazują środki w postaci pożyczek i gwarancji z wykorzystaniem inicjatywy JEREMIE oraz poprzez pośredników finansowych wybranych bezpośrednio przez IZ. Inicjatywa JEREMIE nie stanowi dodatkowych środków z UE, ale wyodrębniona została z alokacji RPO na lata 2007-2013 przeznaczonej na rozwój przedsiębiorczości. Polska jest jedynym nowym państwem członkowskim UE, które zdecydowało się na wdrożenie programu na szczeblu regionalnym.

Inicjatywa JEREMIE wdrażana jest w ramach RPO sześciu województw:

- dolnośląskiego,
- kujawsko-pomorskiego,
- łódzkiego,
- pomorskiego,
- wielkopolskiego,
- zachodniopomorskiego.

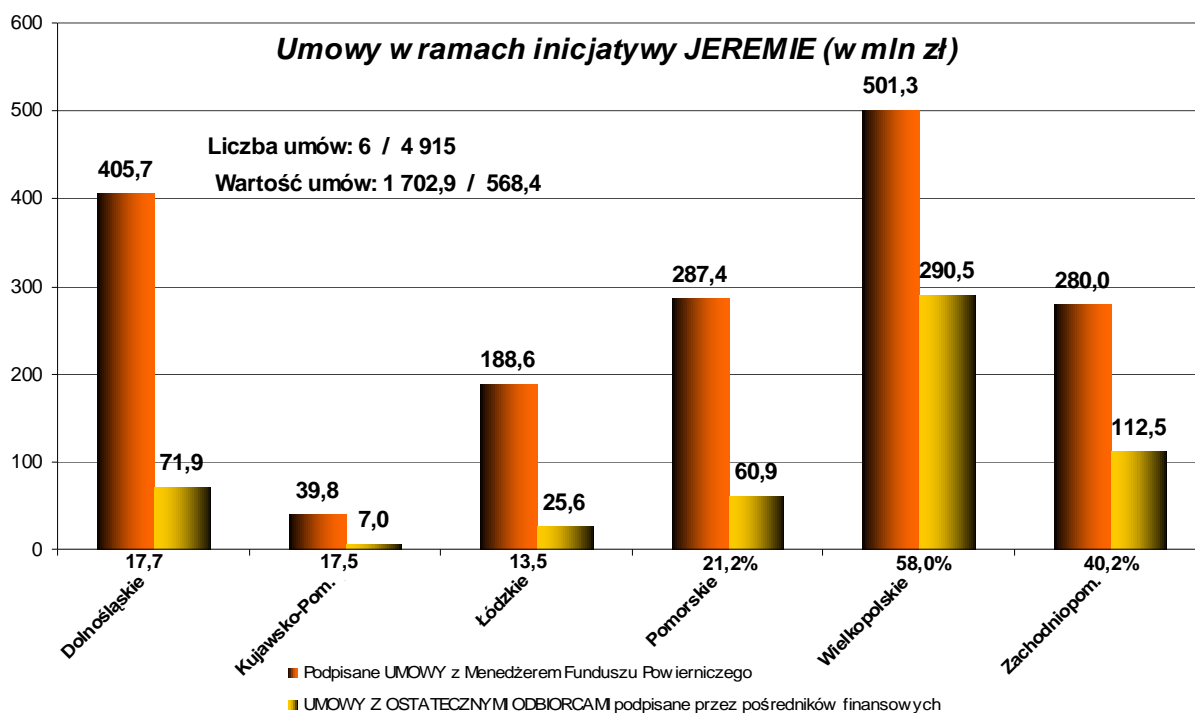
Całkowita wartość środków przekazanych do Menadżera Funduszu Powierniczego w ramach przedmiotowego instrumentu w 6 regionach wyniosła 1 702,9 mln PLN, z czego 1 363,7 mln PLN stanowiły środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Wg stanu na 31 lipca 2012 r. pośrednicy finansowi podpisali z ostatecznymi odbiorcami 4 915 umów o łącznej wartości 568,4 mln PLN (podział na województw przedstawiono na poniższym wykresie).

⁴ „Analiza i ocena kierunków wsparcia udzielonego w ramach Działania 1.1 RPO WŚ 2007-2013”, Pracownia Badań i Doradztwa Re-Source

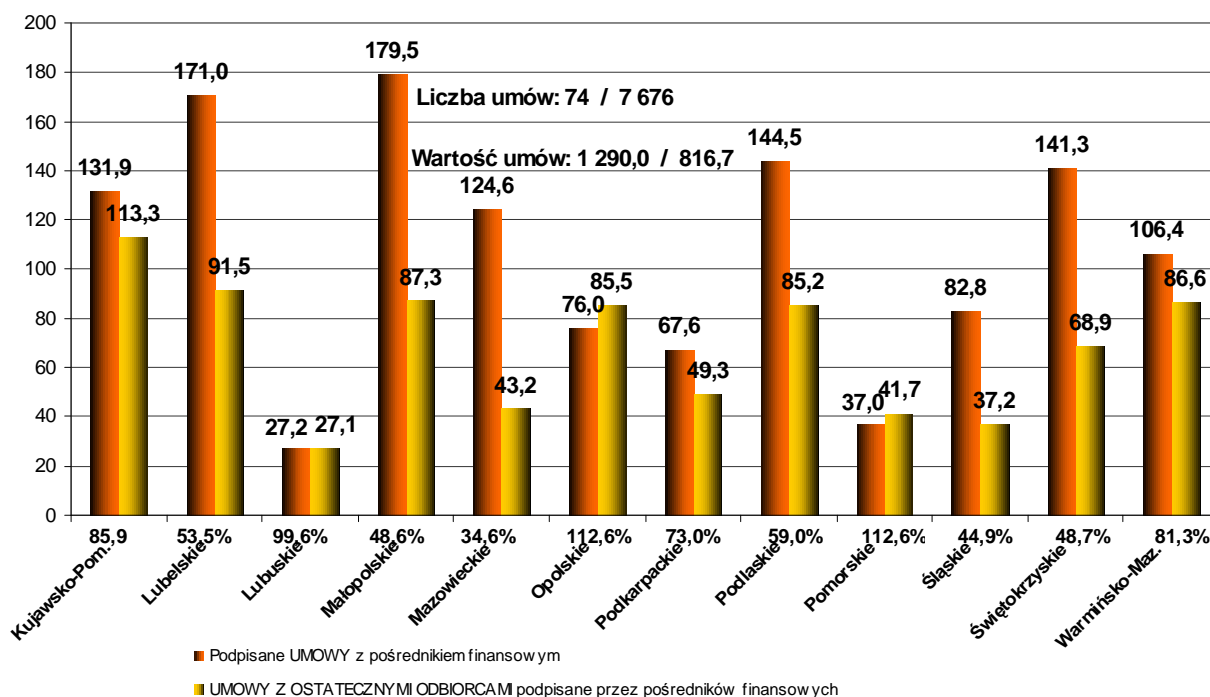
⁵ Artykuł „Wyastąpili o dotacje z UE, ale nic nie robią”, Gazeta Wyborcza- Opole, 2012-08-22, str. 27

Wykres 1. Postęp w realizacji projektów w ramach inicjatywy JEREMIE – stan na koniec lipca 2012 roku.

Poza wdrażaniem inicjatywy JEREMIE, 12 regionów zdecydowało się na wykorzystanie instrumentów zwrotnych podpisując umowy bezpośrednio z pośrednikami finansowymi (województwa: kujawsko-pomorskie i pomorskie realizują jednocześnie inicjatywę JEREMIE). Wartość środków zakontraktowanych z pominięciem Funduszu Powierniczego wynosi 1 290,0 mln PLN tj. 1/3 środków zakontraktowanych w ramach instrumentów inżynierii finansowej, z czego 1 144,6 mln PLN to środki z EFRR. Umowy o najwyższej wartości (179,5 mln PLN) zawarto w ramach RPO Województwa Małopolskiego gdzie podpisano 14 umów z pośrednikami finansowymi.

Wykres 2. Umowy podpisane z pośrednikiem finansowym oraz z ostatecznymi odbiorcami w ramach pozostałych Instrumentów Inżynierii Finansowej (innych niż JEREMIE w mln PLN)

Źródło: Opracowanie własne IK RPO na podstawie danych przekazanych przez IZ RPO w ramach informacji miesięcznej, według stanu na 31 lipca 2012 r.

Do końca lipca br. zawarto ponad 7,5 tys. umów z ostatecznymi odbiorcami o wartości 816,7 mln PLN, co stanowi 63% środków przekazanych przez IZ do pośredników finansowych. Umowy z przedsiębiorcami o najwyższej wartości zawarte zostały w ramach RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego, gdzie wsparcie w formie pożyczek lub poręczeń otrzymało 662 przedsiębiorców o wartości 113,3 mln PLN, tj. 85,9% środków przekazanych do pośredników finansowych. W województwie pomorskim i opolskim w ramach IIF wdrażanych z pominięciem Funduszu Powierniczego wartość umów z przedsiębiorcami przewyższa już wartość środków na przedmiotową inicjatywę, przy czym dzięki zwrotnemu charakterowi inicjatywy możliwe jest dalsze udzielanie wsparcia.

Wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw stanowi jeden z kluczowych obszarów interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w obecnym okresie programowania. Obejmuje ono szereg istotnych aspektów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym m.in. pomoc finansową w formie dotacji i pożyczek na założenie przedsiębiorstwa, doradztwo, szkolenia, pomoc w zakresie świadczenia usług okołobiznesowych, a także wsparcie na rzecz poprawy jakości usług oraz polityk związanych z rejestracją działalności gospodarczej (np. projekty ukierunkowane na skrócenie czasu rejestracji, wdrożenie systemu „zero okienka”).

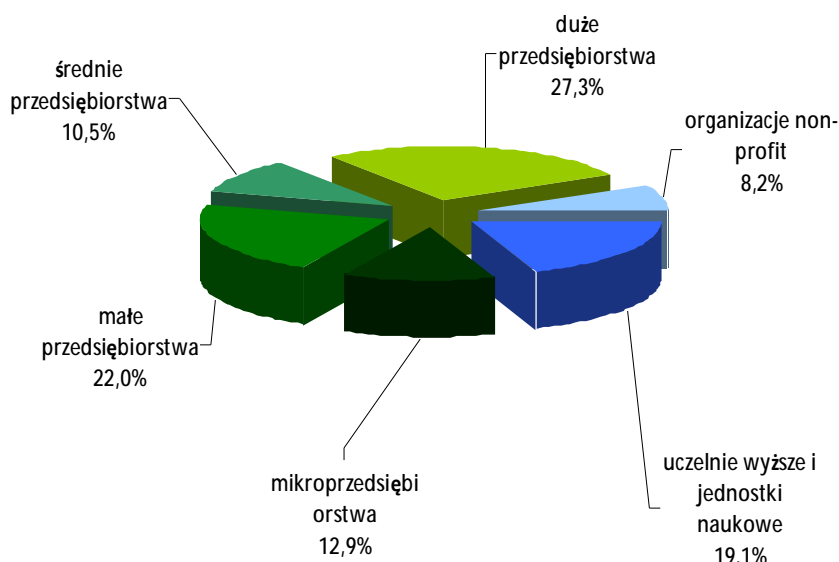
Ponadto należy podkreślić, iż w ramach przeglądu śródk okresowego PO KL, który został przeprowadzony w 2011 roku, wprowadzono wiele zmian mających na celu koncentrację wsparcia na mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.

W wyniku przeglądu nastąpiła zmiana podejścia w zakresie realizacji wsparcia na rzecz podnoszenia adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników. W Priorytecie II *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących* wsparcie zostało ukierunkowane wyłącznie na sektor MMSP oraz skoncentrowane na wybranych obszarach tematycznych. Szczególny nacisk został położony na działania związane z opracowywaniem i późniejszą realizacją strategii zarządzania zasobami ludzkimi, w tym w szczególności pracownikami powyżej 50. roku życia. Ponadto, komplementarne instrumenty zaplanowano w Priorytecie VIII *Regionalne kadry gospodarki*. Działania wdrażane w ramach tego Priorytetu powinny stanowić odpowiedź na bieżące potrzeby przedsiębiorstw oraz ułatwiać dostęp do szkoleń pracownikom o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach, podczas gdy projekty realizowane w Priorytecie II powinny dotyczyć wybranych obszarów tematycznych pozwalających budować długofalową przewagę konkurencyjną przedsiębiorstw na rynku.

Dodatkowo, wsparcie w ramach PO KL jest ukierunkowane na sektor mikro- i małych przedsiębiorstw poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru projektów, zatwierdzanych rokrocznie przez Komitet Monitorujący PO KL. W związku z rekomendacjami Komisji Europejskiej, od 2011 r. IZ PO KL skoncentrowała wsparcie szkoleniowe w Priorytecie VIII na mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach. Duże przedsiębiorstwa zostały całkowicie wykluczone ze wsparcia.

Do końca 2011 r. wsparciem doradczo-szkoleniowym w ramach Priorytetu II zostało objętych łącznie 270,5 tys. pracowników przedsiębiorstw. Jak pokazują dostępne dane, w ramach Poddziałania 2.1.1 *Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach – projekty konkursowe* w obrębie sektora MMSP najbardziej aktywne i skuteczne w aplikowaniu o środki okazały się firmy małe, zaś firmy z sektora MMSP podpisały łącznie ponad 45,5% umów.

Rys. 56 Struktura beneficjentów Poddziałania 2.1.1 PO KL wg podstawowych form prawnych (%)

Kolejnym obszarem objętym wsparciem w ramach PO KL jest pomoc finansowa dla przyszłych mikroprzedsiębiorstw (tj. osób fizycznych planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej).

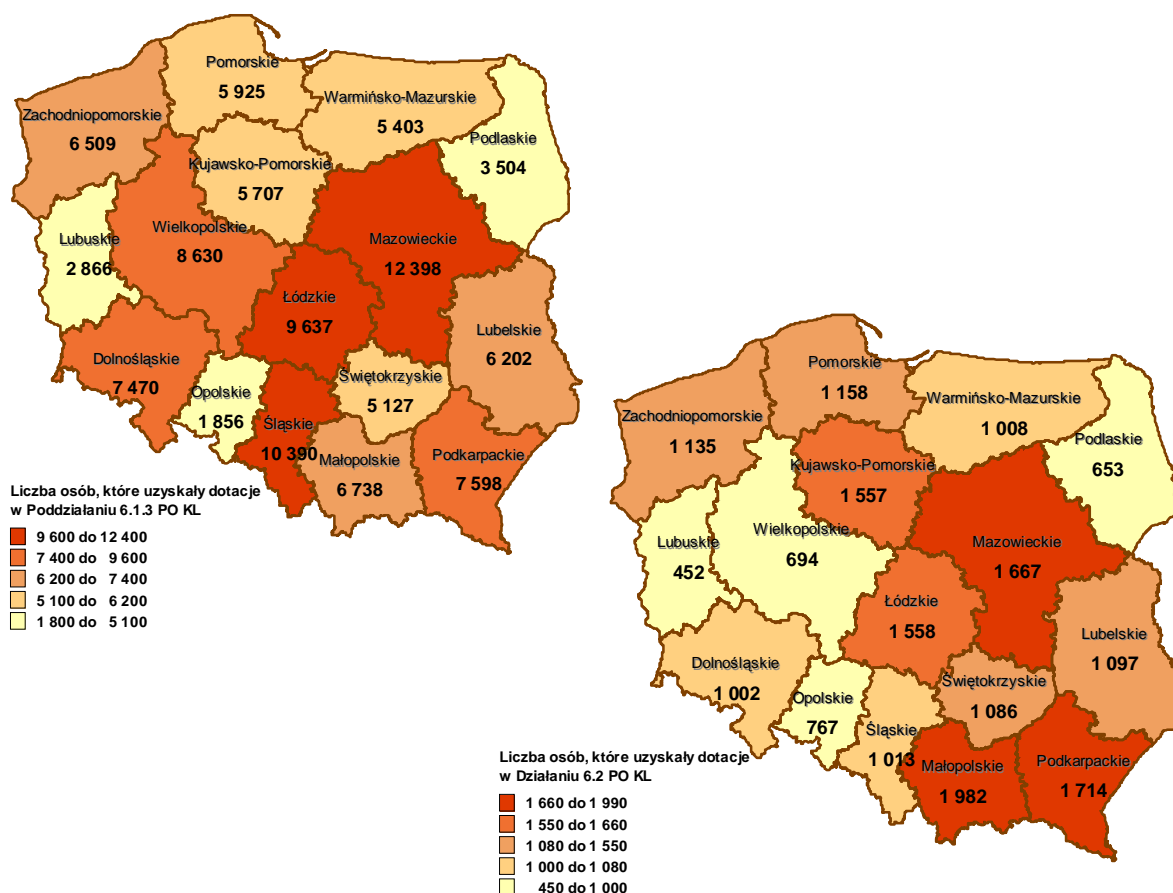
W ramach Działania 6.2 PO KL *Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia* oferowana jest pomoc doradczo-szkoleniowa, mająca na celu przygotowanie uczestników projektu do samodzielnego prowadzenia przedsiębiorstwa, dotacje na założenie działalności gospodarczej do wysokości 40 tys. zł na osobę oraz wsparcie pomostowe wypłacane miesięcznie do wysokości minimalnego

wynagrodzenia przez okres do 6 lub do 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej. Odbiorcami wsparcia mogą być wszystkie osoby fizyczne (z wyłączeniem osób, które posiadały zarejestrowaną działalność gospodarczą w okresie 1 roku przed przystąpieniem do projektu), w tym zwłaszcza osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiety, osoby do 25 roku życia, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, osoby po 50 roku życia.

Wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej udzielane jest również w ramach Poddziałania 6.1.3 PO KL *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* (projekty systemowe powiatowych urzędów pracy). W ramach tego Poddziałania pomoc udzielana jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* i w związku z tym, kwota dotacji dostępnej dla uczestników projektu jest nieco niższa niż w ramach działania 6.2 PO KL i wynosi ok. 20 tys. zł na osobę.

W wyniku wsparcia realizowanego w Priorytecie VI PO KL 124,5 tys. osób (w tym 48 tys. kobiet) otrzymało środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Rys. 72 Liczba osób, które uzyskały środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach Poddziałania 6.1.3 i Działania 6.2. PO KL wg województw

Ponadto, w ramach przeglądu śródkresowego PO KL, dokonanego w 2011 r., wprowadzony został nowy instrument wsparcia w postaci preferencyjnych pożyczek adresowanych do podmiotów ekonomii społecznej (Priorytet I) oraz osób fizycznych planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej (Priorytet VI). Wsparcie to udzielane jest równoległe z pomocą bezzwrotną i ma na celu zmniejszenie istniejącej luki kapitałowej na etapie zakładania działalności gospodarczej oraz wyrównywanie szans nowoutworzonych przedsiębiorstw i podmiotów ekonomii społecznej w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania. Pożyczki udzielane są na preferencyjnych warunkach, zaś jedyny koszt uzyskania pożyczki stanowi jej oprocentowanie ustalane na poziomie poniżej obowiązującej stopy referencyjnej.

Wsparcie w formie preferencyjnych pożyczek skierowane jest do osób fizycznych planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Pożyczkobiorcą może być osoba fizyczna, która w dniu rekrutacji do projektu nie posiadała zarejestrowanej działalności gospodarczej. Maksymalna wysokość pożyczki wynosi do 50.000 zł na osobę. W okresie spłaty pożyczki pożyczkobiorca może skorzystać z 12-miesięcznej karencji w spłacie rat kapitałowych. Uczestnik projektu w trakcie rejestracji oraz w początkowym okresie prowadzenia działalności gospodarczej otrzymuje indywidualne wsparcie doradczo-szkoleniowe, którego celem jest pomoc w efektywnym wykorzystaniu pożyczki.

Pożyczki oferowane w ramach PO KL mają charakter preferencyjny, co oznacza, że są one udzielane na znacznie bardziej korzystnych warunkach, niż kredyty oferowane w bankach komercyjnych i instytucjach finansowych. Pożyczka może być przeznaczona na dowolny cel gospodarczy. Jedynym kosztem uzyskania pożyczki jest koszt jej oprocentowania. Pośrednik finansowy nie ma prawa pobierania od pożyczkobiorcy żadnych dodatkowych opłat i prowizji poza ściśle określonym oprocentowaniem pożyczki, które powinno kształtować się na poziomie poniżej obowiązującej stopy referencyjnej (różnica pomiędzy oprocentowaniem preferencyjnym i standardowym stanowi pomoc de minimis dla uczestnika projektu).

W ramach PO KL na projekty związane z pożyczkami przeznaczono ok. 41 mln euro a na pożyczki dla przedsiębiorstw społecznych 7,5 mln euro.

Wsparcie dla mikro- i małych przedsiębiorstw w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

Ze względu na duże znaczenie sektora MSP w rozwoju społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej oraz w związku priorytetowym traktowaniem tego sektora przez Komisję Europejską, w ramach PO IG zawarto zobowiązania, zgodnie z którymi Instytucja Zarządzająca zapewni przeznaczenie co najmniej 65% środków na bezpośrednie wsparcie dla beneficjentów z sektora MŚP.

Uwzględniając zalecenia Komisji Europejskiej, cały sektor MSP w ramach PO IG został potraktowany priorytetowo. Poniższa tabela prezentuje procentowy udział środków przeznaczonych dla MSP w alokacji poszczególnych działań PO IG.

Działanie	Alokacja całkowita na działanie (w euro)	% alokacji na działanie skierowanej do przedsiębiorców przeznaczony na bezpośrednie wsparcie dla MSP	Alokacja dla MSP – wsparcie bezpośrednie (w euro)
Priorytet 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii			
1.4 Wsparcie projektów celowych	557 244 777	60%	334 346 866
Priorytet 3. Kapitał dla innowacji			
3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej	174 882 343	25%	43 720 586
3.2 Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka	159 691 823	100%	159 691 823
3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP	35 425 834	50%	17 712 917
Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia			
4.1 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R	390 000 000	60%	234 000 000
4.2 Stymulowanie działalności B+R przedsiębiorstw oraz wsparcie w zakresie wzornictwa przemysłowego	177 560 637	60%	106 536 382
4.3 Kredyt technologiczny	409 850 588	100%	409 850 588
4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym	1 516 238 091	70%	1 061 366 664
4.5 Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki	948 053 980	25%	237 013 495
Pilotaż: Wsparcie na pierwsze wdrożenie wynalazku	243 581 038	100%	243 581 038
Priorytet 5. Dyfuzja innowacji			
5.4 Zarządzanie własnością intelektualną	25 149 236	90%	22 634 312
Priorytet 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym			
6.1 Paszport do eksportu	121 840 000	100%	121 840 000
6.5 Promocja polskiej gospodarki	73 596 629	65 %	47 837 809
Priorytet 8. Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki			
8.1 Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej	390 635 294	99%	385 635 294
8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B	400 817 882	100%	400 817 882
8.4 Dostarczanie Internetu na obszarze ostatniej mili	200 000 000	85%	170 000 000
Razem			3 996 585 656
% alokacji w ramach działań PO IG, przeznaczonych na bezpośrednie wsparcie ogółem dla przedsiębiorców, przeznaczonego na bezpośrednie wsparcie MSP			70,69

Źródło: Szczegółowy opis priorytetów PO IG, Tabela: 2.3.3 Podział alokacji PO IG z uwzględnieniem preferencji dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w euro, str. 8-9.

WSPARCIE DLA MŚP W RAMACH POZAUNIJNYCH PROGRAMÓW POMOCOWYCH

1. **Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014** nie przewidują wsparcia dla MSP w ramach dedykowanych obszarów priorytetowych.

2. **Szwajcarsko-Polski Program Współpracy** wspiera MSP w ramach obszaru priorytetowego *Sektor prywatny*.

Celem wsparcia w tym obszarze jest poprawa dostępu do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz poprawa otoczenia biznesu, a także zwiększenie konkurencyjności regionów poprzez społeczną odpowiedzialność biznesu.

W zakresie wsparcia dla MSP realizowane są dwa projekty:

- Projekt indywidualny Krajowego Funduszu Kapitałowego S.A. dotyczący wspierania kapitału podwyższonego ryzyka (*venture capital*),
- Zwiększenie konkurencyjności regionów poprzez społeczną odpowiedzialność biznesu (CSR).

- **Projekt indywidualny Krajowego Funduszu Kapitałowego S.A. dotyczący wspierania kapitału podwyższonego ryzyka (*venture capital*)**

Alokacja: 53 mln CHF

Instytucja Realizująca: Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A.

Celem projektu jest zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji realizowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa znajdujące się na początkowych etapach wzrostu, co przyczyni się do wzrostu poziomu innowacyjności i tym samym podniesie pozycję konkurencyjną polskich przedsiębiorstw i całej gospodarki.

Schemat realizacji projektu:

Projekt, wybrany w trybie procedury pozakonkursowej, jest realizowany na dwóch poziomach:

I – projekt indywidualny KFK polegający na wspieraniu funduszy kapitału podwyższonego ryzyka inwestujących w MSP.

II – projekty funduszy kapitału podwyższonego ryzyka (*venture capital*) składane do KFK polegające na wspieraniu małych i średnich przedsiębiorstw. KFK dokona wyboru funduszy kapitału podwyższonego ryzyka w drodze otwartego konkursu ofert.

Beneficjenci:

- fundusze kapitału podwyższonego ryzyka lub podmioty zarządzające funduszami.
- małe i średnie przedsiębiorstwa o charakterze innowacyjnym znajdujących się na początkowych etapach rozwoju.

Nabór dla funduszy kapitałowych

W 2010 r. Krajowy Fundusz Kapitałowy ogłosił pierwszy z dwóch naborów, skierowanych do funduszy kapitałowych lub podmiotów zarządzających funduszami. Kolejny został uruchomiony w 2011 r. W obu konkursach złożono łącznie 39 ofert.

We wrześniu 2011 r. podpisano umowę z funduszem inwestycyjnym NOMAD.

W kwietniu 2012 r. podpisano umowę z funduszem inwestycyjnym ADIUVO.

Oba fundusze przeznaczają na inwestycje środki pochodzące z programu.

Planuje się, że minimum 30 proc. wszystkich środków zostanie przekazanych na inwestycje dla MŚP realizowane w województwach: lubelskim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim.

Więcej informacji: <http://www.kfk.org.pl/sppw>

- **Zwiększenie konkurencyjności regionów poprzez społeczną odpowiedzialność biznesu (CSR)**

Alokacja: 4,8 mln CHF

Instytucja Realizująca: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Projekt ma na celu ułatwić wdrożenie działań zwiększających wiedzę i umiejętności Centrów Obsługi Inwestorów i Eksporterów (COIE) oraz podnoszących konkurencyjność MSP z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu na poziomie lokalnym. W ramach projektu oferowane są specjalistyczne szkolenia dla COIE i lokalnych MSP w dziedzinie CSR z naciskiem na zrównoważony rozwój i z uwzględnieniem aspektu eko-wydajności. Ponadto, lokalne MSP będą mogły ubiegać się o pomoc finansową na realizację najlepszych projektów w dziedzinie CSR na zasadach konkursowych.

W ramach projektu – jako jeden z komponentów- zrealizowane zostaną pilotażowe projekty MSP dotyczące wdrażania idei społecznej odpowiedzialności biznesu.

Potencjalni beneficjenci :Małe i średnie przedsiębiorstwa

Przedmiot komponentu: W ramach planowanego konkursu przedsiębiorcy będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów polegających na wdrożeniu działań CSR powiązanych z bieżącą działalnością przedsiębiorstwa, wpisujących się w co najmniej jeden z następujących obszarów CSR: środowisko, relacje z pracownikami firmy, zaangażowanie społeczne.

Wartość dofinansowania - Maksymalne dofinansowanie dla jednego MSP wynosi 100 tys. zł.

Nabory

- § ogłoszenie I rundy konkursu dla MSP – III/IV kwartał 2012
- § ogłoszenie II rundy konkursu dla MSP – II/III kwartał 2013

Więcej informacji: www.csr.parp.gov.pl

ZESTAWIENIE

INSTRUMENTÓW WSPARCIA DLA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE

Badania przeprowadzone przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości wskazują, że zainteresowanie i wiedza polskich przedsiębiorców nt. możliwości, jakie oferuje rynek finansowania zwrotnego, są niewielkie. Obecnie z instrumentów inżynierii finansowej (przede wszystkim funduszy pożyczkowych i poręczeniowych) korzysta niewiele ponad 10% małych i średnich firm. Dwie trzecie małych i średnich przedsiębiorców (MSP) nigdy nie wnioskowało o kredyt lub pożyczkę, tłumacząc to brakiem potrzeby oraz obawą przed zaciąganiem długu¹. Potwierdzają to badania PKPP Lewiatan, które wykazały, że MSP charakteryzują się niską skłonnością do korzystania z zewnętrznego finansowania. Choć mali i średni przedsiębiorcy relatywnie dobrze oceniają warunki dostępu do kredytu, to im mniejsza firma, tym skłonność do zewnętrznego finansowania jest mniejsza².

Zidentyfikowano prawie 20 różnorodnych instrumentów wsparcia bezpośrednich i pośrednich. Instrumenty te można podzielić ze względu na: zasięg (regionalny/krajowy), źródło finansowania (fundusze strukturalne z udziałem budżetu państwa/inne programy międzynarodowe), grupę docelową (przedsiębiorcy/rozpoczynający działalność/inne podmioty), formę (bezpośrednie/pośrednie), instytucje wdrażające (regionalne/krajowe). Wsparcie dla mikro przedsiębiorstw kierowane jest głównie pośrednio poprzez szeroko rozumiane instytucje otoczenia biznesu. Dostarczane przez te instytucje wsparcie oferowane jest w formie usług: informacji, doradztwa, szkoleń oraz niewielkiego wsparcia finansowego i dotyczy nie tylko mikro, ale zazwyczaj małych i średnich przedsiębiorstw lub osób rozpoczynających działalność gospodarczą

Poniższe zestawienie porządkuje wiedzę na temat dostępnych instrumentów finansowych oraz narzędzi wsparcia informacyjno-doradczego, którymi dysponują mikro i mali przedsiębiorcy w Polsce. Narzędzia te są dostępne na szczeblu unijnym, ogólnokrajowym oraz regionalnym.

Obecnie system wsparcia mikroprzedsiębiorstw obejmuje:

I. INSTRUMENTY WSPARCIA FINANSOWEGO

I.I. Wsparcie finansowe zwrotne

I.I.1 Pożyczki – czyli możliwość finansowania początkowego etapu rozwoju przedsiębiorstw, działalności inwestycyjnej oraz obrotowej.

Pożyczki udzielane są przez fundusze pożyczkowe głównie mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom działającym na terenie obsługiwanym przez fundusz oraz osobom zamierzającym rozpocząć działalność gospodarczą.

¹ *Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce – obszar „finansowanie zwrotne”*, PARP, 2010.

² *Słabe i mocne strony mikro, małych i średnich przedsiębiorstw*, Raport PKPP Lewiatan, 2011.

Maksymalna kwota pożyczki może sięgać 500.000 zł na jeden cel. Okres spłaty pożyczki to najczęściej 36 miesięcy. Dopuszczalny jest 6 miesięczny okres karencji w spłacie rat kapitału. W indywidualnych funduszach istnieje możliwość udzielenia pożyczki o okresie spłaty do 60 miesięcy. Oprocentowanie pożyczek uzależnione jest od stóp rynkowych i jest nie niższe niż stopa referencyjna (ustalana zgodnie z metodologią określoną w Komunikacie Komisji Europejskiej – obecnie 4,91%). W niektórych funduszach można uzyskać pożyczkę o niższym oprocentowaniu, udzielaną na zasadach pomocy *de minimis*. Od przyznanej pożyczki pobierana jest opłata manipulacyjna ustalana indywidualnie przez poszczególne fundusze, w zależności od branży działalności i stopnia ryzyka wynosi ona najczęściej 1%-3%. Spłata pożyczki musi być zabezpieczona obligatoryjnie w postaci weksla in blanco oraz dodatkowo w innej indywidualnie ustalonej formie, np.: poręczenie funduszu poręczeniowego, poręczenie przez osoby trzecie, hipoteka, przewłaszczenie, cesja wiarygodności z umów. Rodzaje zabezpieczeń mogą być łączone.

Istotnym podmiotem na rynku instrumentów wsparcia jest Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości (FRP), który funkcjonuje w całym kraju w ramach 31 Fundacji i Stowarzyszeń. O pożyczkę mogą ubiegać się osoby, które rozpoczynają lub prowadzą działalność gospodarczą na terenie województwa, w którym działa FRP lub sąsiednich województw. Środki z pożyczki mogą być przeznaczone na przedsięwzięcia gospodarcze w dziedzinie handlu, produkcji lub usług. Pożyczka może być udzielona do maksymalnej wysokości 120 000 zł., a minimalny wkład własny podmiotu ubiegającego się o pożyczkę wynosi 20% wartości przedsięwzięcia. Łączny okres pożyczkowy wynosi do 60 miesięcy, a maksymalny okres karencji 6 miesięcy.

Usługa wsparcia finansowego MSP w postaci pożyczek dla przedsiębiorców dostępna jest w 71 Funduszach Pożyczkowych, których dane teleadresowe z podziałem na województwa znajdują się na stronie Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych <http://www.pzfp.pl/?p=fundusze>. Dane Funduszy Pożyczkowych współpracujących w KSU dostępne są pod linkiem https://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/pozyczki/lista_funduszy.

Zwrotne wsparcie finansowe w postaci pożyczek udzielane jest również w ramach Inicjatywy JESSICA przez tzw. Fundusze Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM). FROM udzielają przedsiębiorcom długookresowych, preferencyjnych (poniżej rynkowego oprocentowania) pożyczek na finansowanie inwestycji na obszarach miast, w tym m.in. z zakresu rewitalizacji, efektywności energetycznej i transportu. Środki na realizację inicjatywy pochodzą z regionalnych programów operacyjnych. FROM działają w pięciu województwach: wielkopolskim (BGK), zachodniopomorskim (BOŚ oraz BZ WBK), pomorskim (BGK oraz BOŚ), śląskim (BOŚ) oraz mazowieckim (BGK). Z uwagi na preferencyjny charakter wsparcia każde udzielenie pożyczki jest jednocześnie udzieleniem pomocy publicznej.

I.I.2 Poręczenia – usługa finansowa świadczona przez Fundusze Poręczeniowe

Fundusze Poręczeniowe oferują możliwość poręczenia pożyczek, kredytów oraz wadium przetargowych. O poręczenie takie mogą starać się firmy, które ubiegają się o kredyt czy pożyczkę lub zamówienie publiczne, lecz nie posiadają wystarczającego zabezpieczenia własnego dla takiego zobowiązania. Poręczenie jest terminowe i udzielane na okres zgodny z okresem kredytowania. Okres poręczenia może zostać przedłużony o maksymalnie 3 miesiące i trwa do momentu spłaty zobowiązania. Opłaty i prowizje pobierane są jedynie za okres od daty zawarcia umowy poręczenia do terminu ważności poręczenia. Wysokość prowizji najczęściej uzależniona jest od okresu, na jaki zawarta została umowa kredytu / pożyczki i

wynosi od 0,5 do 3,5%. Wartość poręczenia indywidualnego wynosi maksymalnie 80% kwoty udzielonego kapitału kredytu lub pożyczki (bez odsetek i opłat dodatkowych). Zabezpieczeniem na wypadek roszczeń wynikających z tytułu wykonania obowiązków poręczyciela jest weksel własny in blanco przedsiębiorcy wraz z deklaracją wekslową oraz ewentualnie zabezpieczenia dodatkowe.

Szczegółowe informacje dotyczące funduszy poręczeń kredytowych znajdują się na stronie Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych http://www.ksfp.org.pl/Dokumenty/Raport_KSFP_31xii2010_ost.pdf, Krajowej Grupy Poręczeniowej <http://grupaporeczeniowa.pl/> oraz na stronie KSU https://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/poreczenia/lista_funduszy?first=Y.

Fundusze Pożyczkowe, jak i Fundusze Poręczeniowe posiadają kapitały pochodzące ze środków publicznych, m.in. z:

§ Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (poziom krajowy)

Fundusze pożyczkowe otrzymały możliwość znacznego powiększenia swoich aktywów w latach 2006-2008 poprzez udział w projektach realizowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw Poddziałanie 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikropożyczkowych. To dzięki temu projektowi możliwy był wzrost dostępu do kapitału dla MSP, które mogły wykorzystywać środki przekazane funduszom poprzez zaciąganie pożyczek, co w znaczący sposób podniosło ich konkurencyjność. Pożyczki w ramach tego instrumentu udzielane były przez wszystkie ww. fundusze i są dostępne do dzisiaj.

§ Regionalnych Programów Operacyjnych (poziom regionalny)

W perspektywie finansowej lat 2007-2013, głównym źródłem finansowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, oferujących wsparcie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, są środki finansowe zarezerwowane na ten cel w Regionalnych Programach Operacyjnych. Szczegóły dotyczące warunków udzielania pożyczek zależą od regionu.

Dane teled adresowe instytucji wdrażających Regionalne Programy Operacyjne

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/RPO>

§ Inicjatywa JEREMIE (pożyczki i instrumenty gwarancyjne)

JEREMIE (*Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises*) to przedsięwzięcie Komisji Europejskiej, Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego mające na celu wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w dostępie do źródeł finansowania o charakterze pozadotacyjnym, polegające na:

- koncentracji na mikro, małych i średnich firmach, znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju i/lub z ograniczonym dostępem do finansowania zewnętrznego;
- dostarczeniu kapitału na inwestycje podmiotom nieposiadającym odpowiednich zabezpieczeń aby otrzymać kredyty bankowe;
- wprowadzeniu i rozwoju odnawialnego (pozadotacyjnego) systemu wsparcia przedsiębiorstw poprzez udostępnienie Pośrednikom Finansowym zwrotnych produktów finansowych (Pożyczka Globalna, Reporęczenie, Poręczenie Portfelowe).

Adresatami są przede wszystkim przedsiębiorstwa znajdujące się w tzw. luce kapitałowej, które mają problemy z uzyskaniem finansowania przez instytucje komercyjne.

JEREMIE oferuje przedsiębiorcom pożyczki, poręczenia i reporeczenia z możliwością uzyskania wsparcia na zasadach korzystniejszych niż rynkowe, tj. *de minimis*. W Polsce Inicjatywa JEREMIE jest wdrażana na poziomie regionalnym w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych w 6 województwach: dolnośląskim, łódzkim, wielkopolskim, pomorskim, zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim. W ramach inicjatywy JEREMIE, BGK pełni funkcję tzw. Menedżera Funduszy Powierniczych dla 5 województw (dolnośląskie, łódzkie, wielkopolskie, pomorskie i zachodniopomorskie).

Natomiast w województwie kujawsko-pomorskim funkcję Menedżera Funduszu Powierniczego powierzono Kujawsko-Pomorskiemu Funduszowi Pożyczkowemu Sp. z o.o.

Łączna pula środków przeznaczona na Inicjatywę JEREMIE w 6 województwach wynosi prawie 1,7 mld zł.

Bezpośrednią współpracą z przedsiębiorstwami w regionach zajmują się pośrednicy finansowi (np. fundusze pożyczkowe, poręczeniowe, banki), wybierani w drodze konkursów przez Menedżera właściwego Funduszu Powierniczego.

O wsparcie w ramach JEREMIE ubiegać się mogą firmy z sektora mikro, małych i średnich, które chcą przeznaczyć wsparcie na budowę, rozbudowę lub rozszerzenie działalności gospodarczej.

Pożyczki i poręczenia w ramach Inicjatywy JEREMIE są przeznaczane na finansowanie działalności gospodarczej, w tym w szczególności na:

- a. finansowanie inwestycji polegających m.in. na zakupie, budowie lub modernizacji obiektów produkcyjnych, usługowych, handlowych,
- b. tworzenie nowych, trwałych miejsc pracy,
- c. wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych,
- d. zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia, aparaty w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia,
- e. oraz inne cele gospodarcze, przyczyniające się do rozwoju MŚP.

Szczegółowe informacje nt. realizacji inicjatywy w poszczególnych województwach znajdują się na stronach:

<http://www.jeremie.com.pl/>

oraz

<http://www.pozyczki.kujawsko-pomorskie.pl/jeremie/>.

§ Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

W ramach projektu „Reporeczenia i pożyczki szansą na zwiększenie finansowania zewnętrznego MSP. Instrumenty wsparcia funduszy poręczeniowych i pożyczkowych w Polsce Wschodniej” Bank Gospodarstwa Krajowego wdraża Działanie I.2 Instrumenty inżynierii finansowej Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Projekt realizowany jest na podstawie umowy zawartej pomiędzy BGK a Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, obejmując swym zasięgiem pięć województw: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. Celem projektu jest poprawa dostępności mikro, małych i średnich przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania,

poprzez wykorzystanie zwrotnych instrumentów finansowych. W ramach projektu BGK udziela wsparcia instytucjom finansowym, głównie funduszom poręczeniowym i pożyczkowym, które udzielają poręczeń i pożyczek na rzecz ostatecznych odbiorców, tj. MŚP z Polski Wschodniej. Obecnie BGK dysponuje środkami projektu w wysokości 121,3 mln zł.

- Dokapitalizowanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego

W ramach budowy systemu poręczeniowego istotny jest wkład Banku Gospodarstwa Krajowego, który zasilił kapitałowo 21 Funduszy Poręczeniowych o zasięgu regionalnym i lokalnym.

II.3 Kredyty z poręczeniem – przeznaczone na zakładanie lub rozwijanie działalności małych firm.

Kredyty te są oferowane od razu wraz z poręczeniem, które jest zapewniane przez Instytucję zewnętrzną, najczęściej jest to poręczenie. Zabezpieczeniem spłaty ze strony przedsiębiorcy może być jedynie weksel lub poddanie się rygorowi egzekucji.

Podmiotami udzielającymi takich kredytów i pożyczek są niektóre banki komercyjne, pozabankowe instytucje mikrofinansowe i podmioty nie nastawione na osiągnięcie zysku.

Warunki udzielania pożyczek przedsiębiorcom (wysokość i czas trwania pożyczki, stopa oprocentowania i opłaty, termin przyznania) zależą od konkretnego podmiotu udzielającego kredytów.

Kredyty wraz z poręczeniem są dostępne dzięki następującym instrumentom:

§ Instrument Mikrofinansowy Progress

IM Progress zwiększa dostępność mikrokredytów i mikropożyczek (poniżej 25 tys. euro) przeznaczonych na zakładanie lub rozwijanie działalności małych firm. Instrument nie finansuje bezpośrednio przedsiębiorców, ale umożliwia wybranym podmiotom, udzielającym w krajach UE mikrokredytów i mikropożyczek, zwiększenie środków przeznaczonych na finansowanie.

Budżet początkowo przeznaczony na ten cel – 100 mln euro – ma dzięki efektowi dźwigni osiągnąć w sumie kwotę 500 mln euro w mikrokredytach i mikropożyczkach. Działania są prowadzone we współpracy z Grupą Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).

W Polsce instytucją pośredniczącą w udzielaniu mikrokredytów jest FM Bank www.fmbank.pl, natomiast mikropożyczek Inicjatywa Mikro Sp. z o.o. <http://www.inicjatywamikro.pl/>.

§ Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (Program CIP)

Przedsiębiorcy, w tym również mikro, mogą korzystać z instrumentów finansowych *Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji, 2007-2013 (Program CIP)* <http://www.cip.gov.pl/index.php>. W ramach Programu CIP dostępne są dwa rodzaje instrumentów finansowych:

- instrument finansowy ***High Growth and Innovative SME Facility (GIF)***, którego głównym celem są inwestycje kapitałowe w wyspecjalizowane fundusze podwyższonego ryzyka oraz

- instrument finansowy *SME Guarantee Facility (SMEG)*, którego celem jest udzielanie gwarancji bezpośrednich na rzecz instytucji finansowych oraz udzielanie regwarancji na rzecz działających programów gwarancyjnych.

Instrumenty te służą ułatwieniu MSP dostępu do finansowania w wybranych fazach ich rozwoju: przy zakładaniu przedsiębiorstwa, w fazie startu, ekspansji oraz na etapie transferu przedsiębiorstwa. Mogą z nich skorzystać instytucje finansowe takie jak banki, fundusze podwyższonego ryzyka, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz leasingowe. Instrumentami tymi w imieniu KE zarządza Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI), a ich udostępnianiem zajmują się wybrani pośrednicy finansowi.

Kredyty z poręczeniem EFI oferowane są przez Bank Pekao S.A., BPH S.A., BNP Paribas, Fundusz Poręczeniowy Polfund, Polski Fundusz Gwarancyjny, Europejski Fundusz Leasingowy.

I.I.4 Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem gwarancji i poręczeń BGK

Program rządowy Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem gwarancji i poręczeń BGK wykorzystuje następujące instrumenty finansowe:

- § Poręczenia i gwarancje spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych udzielane w trybie indywidualnym po rozpatrzeniu wniosku przez BGK. Poręczenia i gwarancje mogą objąć do 80% kwoty kredytu. Kwota poręczenia lub gwarancji nie może być wyższa niż równowartość w złotych 10 mln EUR.
- § Poręczenia spłaty kredytów inwestycyjnych i obrotowych udzielane w trybie portfelowym, w którym decyzja o objęciu kredytu poręczeniem podejmowana jest przez bank kredytujący w ramach otrzymanego na 12 miesięcy limitu. Poręczenia portfelowe obejmują do 60% kwoty kredytu, jednostkowa wartość poręczenia wynosi od 100 tys. PLN do 3,5 mln PLN.
- § Gwarancje należytego wykonania umowy – oferowane na zabezpieczenie środków na projekty realizowane przez przedsiębiorców z wykorzystaniem środków unijnych. Gwarancja może zabezpieczyć 80% wartości umowy. Kwota gwarancji nie może przekroczyć równowartości w złotych 10 mln EUR.

Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć na stronie: www.bgk.com.pl.

I.I.5 Kredyt Technologiczny

Kredyt technologiczny jest skierowany przede wszystkim do firm, które zamierzają pozyskać nowoczesne rozwiązania technologiczne przy użyciu środków unijnych i nie tylko. Zasady udzielania kredytu technologicznego reguluje ustawa z 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz.U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1484 z późn.zm.).

Celem jest realizacja inwestycji z zastosowaniem nowoczesnej technologii. Kredyt technologiczny skierowany jest do mikro-, małych i średnich firm, które zamierzają wdrożyć innowacyjne rozwiązania technologiczne przy wsparciu środków unijnych. Kredyt ma charakter kredytu inwestycyjnego i jest udzielany przez 20 banków prywatnych współpracujących z BGK na warunkach komercyjnych. BGK ocenia projekty pod kątem spełniania kryteriów ustawowych i programowych, a następnie udziela dofinansowania w formie tzw. premii technologicznej.

Wsparcie finansowe przeznaczone jest na realizację inwestycji technologicznych, mających na celu zakup i wdrożenie nowej technologii lub wdrożenie własnej nowej technologii stosowanej na świecie nie dłużej niż 5 lat oraz uruchomienie na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług.

Szczegółowe informacje na ten temat można znaleźć na stronie: www.bgk.com.pl

I.II. Wsparcie finansowe bezzwrotne

Bezzwrotne wsparcie finansowe występuje w dwóch postaciach: klasycznej dotacji oraz w formie objęcia udziałów. Dostępne instrumenty pogrupować można na wsparcie w obszarze B+R (badania i rozwój), wsparcie działalności innowacyjnej, elektronicznej, obszar szkoleń oraz wsparcie finansowe dla „start-upów” połączone z usługą doradczą-szkoleniową w zakresie prowadzenia firmy.

I.II.1 Działania 1.4 – 4.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Wsparcie na prace badawcze i rozwojowe oraz wdrożenie wyników tych prac

Działania 1.4-4.1 POIG są skierowane do przedsiębiorców, którzy chcą podnieść poziom innowacyjności w swojej działalności dzięki wykorzystaniu wyników prac badawczo-rozwojowych.

Działanie ma postać dotacji i obejmuje dwa etapy:

- Etap I (Działanie 1.4) - projekty badawcze i rozwojowe, wsparcie projektów obejmujących przedsięwzięcia techniczne, technologiczne lub organizacyjne (badania przemysłowe i prace rozwojowe) prowadzone przez przedsiębiorców (samodzielnie lub we współpracy z jednostkami naukowymi lub w ramach Inicjatywy Technologicznej³), do momentu stworzenia prototypu;
- Etap II (Działanie 4.1) - przygotowanie do wdrożenia i wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych finansowanych w ramach działania 1.4 lub z Inicjatywy Technologicznej, poprzez inwestycje (zakup środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych) konieczne do wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych realizowanych w ramach I etapu.

I.II.2 Działanie 4.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Wsparcie inwestycji B+R w przedsiębiorstwach

Celem Działania jest zwiększenie wykorzystania wzornictwa przemysłowego i użytkowego przez przedsiębiorców jako jednej z przewag konkurencyjnych.

Działanie ma postać dotacji na projekty dotyczące wzmocnienia działalności przedsiębiorców w zakresie prowadzenia przez nich prac badawczo-rozwojowych, w tym opracowanie i aktualizacja oprogramowania, wprowadzenia innowacji, opracowanie wzorów przemysłowych i użytkowych, strategii przekształcenia przedsiębiorcy w CBR (centrum badawczo- rozwojowe).

³ *Inicjatywa Technologiczna jest nowym programem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ukierunkowanym na rozwój nowych produktów i technologii w oparciu o polskie osiągnięcia naukowo-techniczne. Nowatorskim elementem programu jest to, że jest adresowany do przedsiębiorców, w szczególności prowadzących firmy małej i średniej wielkości, oraz tych zespołów badawczych, które są bezpośrednio powiązane z działalnością przemysłową. Część programu dedykowana jest wsparciu jednostek pośredniczących w transferze technologii; więcej na <http://polskietechnologie.pl/index.php?str=1005&art=254>.*

I.II.3 Działanie 3.1. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Inicjowanie działalności innowacyjnej

Działanie 3.1. POIG jest skierowane do nowopowstałych przedsiębiorców oraz instytucji wspierających powstawanie nowych firm innowacyjnych np. inkubatorów przedsiębiorczości akademickiej, centrów transferu technologii i innowacji, akceleratorów technologii czy parków naukowo-technologicznych.

Działanie ma postać dotacji na inkubację oraz na inwestycję w nowo utworzone przedsiębiorstwo innowacyjne w formie objęcia udziałów. Obejmuje wybór w drodze konkursu podmiotów, które będą świadczyły usługę dwuetapowego wsparcia przedsiębiorców lub kandydatów na przedsiębiorców. Podmioty te dokonują selekcji najlepszych projektów składanych przez potencjalnych przedsiębiorców. Dofinansowanie składa się z dwóch komponentów – dotacji na inkubację oraz na inwestycję w nowo utworzone przedsiębiorstwo (w formie objęcia udziałów). Wejście kapitałowe następuje w sytuacji, gdy po okresie inkubacji zidentyfikowane zostaną znaczące szanse na komercyjny sukces powstającego przedsiębiorstwa, którego działalność jest oparta na innowacyjnym pomysle.

I.II.4 Wsparcie na uzyskanie grantu

W 2011 został uruchomiony przez PARP nowy instrument dla przedsiębiorców „Wsparcie na uzyskanie grantu”, którego celem jest zachęcenie przedsiębiorców (mikro, małych i średnich) do uczestnictwa w międzynarodowych programach innowacyjnych oraz do współpracy ze środowiskiem naukowym.

Przedsiębiorca, który złożył wniosek projektowy (jako koordynator albo partner) w odpowiedzi na konkurs ogłoszony w ramach międzynarodowego programu innowacyjnego oraz otrzymał pozytywną ocenę formalną wniosku, może wystąpić do PARP o wsparcie w celu pokrycia wydatków związanych z jego przygotowaniem i złożeniem. Wysokość wsparcia dla koordynatora projektu wynosi 75 tys. PLN, a dla przedsiębiorcy uczestniczącego w projekcie jako partner – 35 tys. PLN.

I.II.5 Program „Bon na innowacje”

Celem programu pilotażowego „Bon na innowacje” jest zainicjowanie kontaktów przedsiębiorców ze sferą naukową. Program adresowany jest do mikro i małych przedsiębiorców, którzy mogą uzyskać wsparcie w maksymalnej wysokości 15.000 zł na zakup usługi od jednostki naukowej dotyczącej wdrożenia lub rozwoju produktu lub technologii (katalog usług kwalifikowanych objętych wsparciem obejmuje wszystkie usługi w zakresie innowacji obejmujące wdrożenie lub rozwój produktu albo technologii).

I.II.6 Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A. (KFK)

Głównym celem ustanowienia KFK było utworzenie instrumentu kapitałowego, ukierunkowanego na wzmocnienie polskich MSP poprzez wspieranie funduszy kapitałowych inwestujących w przedsiębiorstwa innowacyjne lub badawczo-rozwojowe w fazie ekspansji.

KFK dokonuje inwestycji w wybrane w drodze konkursu fundusze PE/VC, które z kolei zasilają kapitałowo przedsiębiorstwa. Inwestycja może mieć charakter kapitałowy (akcje, udziały) lub dłużny (obligacje, obligacje zamienne na akcje). Inwestycja funduszu portfelowego w poszczególną firmę może odbywać się przy pomocy tych samych

instrumentów, przy czym nie może wynosić więcej niż 1,5 mln EUR (na jednego przedsiębiorcę).

Krajowy Fundusz Kapitałowy tworzy ramy dla systemu wspierającego fundusze kapitałowe inwestujące w MSP, ze szczególną koncentracją na nowych firmach. Ma to na celu zniesienie przeszkód w dostępie do funduszy kapitałowych dla powstających, jak również niedawno utworzonych MSP poprzez KFK, którego celem jest zapełnianie luki kapitałowej poprzez inwestycje realizowane z prywatnymi funduszami *venture capital*.

KFK wspiera fundusze kapitałowe (włączając fundusze oferujące kapitał załączkowy) inwestujące kwoty do 1,5 mln EUR. W latach 2007-2013 KFK ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wynoszących 180 mln EUR dofinansowuje fundusze inwestujące w przedsiębiorstwa znajdujące się na początkowych etapach wzrostu. Dodatkowo KFK S.A. w latach 2009-2017 w ramach obszaru tematycznego 3.5 Poprawa środowiska biznesowego i dostępu do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy udzieli wsparcia funduszom *venture capital* na kwotę 53 mln CHF.

I.II.7 Działanie 8.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej

Celem Działania jest rozwijanie rynku usług świadczonych w formie elektronicznej (e-usług) przez mikro- i małych przedsiębiorców.

Działanie ma postać dotacji i obejmuje wsparcie projektów polegających na rozpoczynaniu i rozwoju działalności w zakresie świadczenia usług drogą elektroniczną (usług cyfrowych), w tym wytworzenie produktów cyfrowych niezbędnych do świadczenia tych usług. Wymaganym rezultatem projektu jest wytworzenie, świadczenie i aktualizacja usług cyfrowych.

I.II.8 Działanie 8.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B

Celem Działania jest wspieranie tworzenia wspólnych przedsięwzięć biznesowych prowadzonych przez przedsiębiorstwa w formie elektronicznej.

Działanie ma postać dotacji i obejmuje przedsięwzięcia o charakterze technicznym, informatycznym i organizacyjnym, obejmujące relacje usługowe między współpracującymi przedsiębiorcami realizowane z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych przeznaczonych do automatyzacji procesów biznesowych oraz koordynacji działań między tymi przedsiębiorcami.

I.II.9 Szkolenia *e-learningowe* w ramach Akademii PARP

Akademia PARP to portal edukacyjny dla małych i średnich przedsiębiorstw z systemem bezpłatnych szkoleń internetowych. Celem Akademii PARP jest darmowe upowszechnienie dostępu do wiedzy biznesowej za pomocą metod zdalnej edukacji (*e-learningu*) wśród:

- uczestników z mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP – definicja MMŚP znajduje się na portalu Akademii),
- ograniczonej ilości uczestników z dużych przedsiębiorstw oraz
- osób planujących własną działalność gospodarczą.

W ramach szkoleń uczestnicy mogą korzystać ze wsparcia infolinii z opiekunami kontaktującymi się telefonicznie lub poprzez e-mail, przez 12 godzin dziennie przez 6 dni w

tygodniu. Dodatkową możliwością jest dostęp do ekspertów merytorycznych - tutorów. Fora i czaty internetowe dają szansę na wymianę wiedzy i doświadczeń oraz pracę w grupach. Oprócz szkoleń internetowych odbyło się blisko 40 warsztatów regionalnych w różnych miastach Polski, a także szkolenia stacjonarne i *blended* dla branży szkoleniowej.

Akademia PARP to również nowoczesna i lekka konwencja szkoleniowa tzw. *edutainment* czyli "uczyć bawiąc, bawić ucząc". W dziale "Rozrywka i wiedza" przeprowadzane są edycje symulacyjnej gry menedżerskiej dla przedsiębiorców „Gwiazdne szkolenia”, służące zespołowemu ćwiczeniu umiejętności i postaw przedsiębiorczych w warunkach biznesowych. Ponadto, w dziale uruchamiane są gry decyzyjne i prezentacje multimedialne adresujące bieżące tematy szkoleniowe dla sektora MMSP, zbyt obszerne na artykuł i zbyt krótkie na moduł szkolenia. Dostęp przez stronę <http://www.akademiaparp.gov.pl/> .

I.II.10 Działanie 2.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Rozwój kapitału ludzkiego przedsiębiorstw”

Działanie obejmuje projekty, w których przedsiębiorcy i ich pracownicy korzystają chęć ze szkoleń, usług doradczych oraz studiów podyplomowych. Działania są realizowane poprzez trzy typy projektów - ponadregionalne zamknięte projekty szkoleń i doradztwa, ogólnopolskie otwarte projekty szkoleń i doradztwa oraz studiów podyplomowych.

Co do zasady, opłata za udział w projekcie jest w znacznym stopniu pokrywana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Pozostałą kwotę wnosi pracodawca bądź uczestnik (studia podyplomowe). W przypadku szkoleń ogólnych, czyli pozwalających nabyć kwalifikacje, które mogą być wykorzystane zarówno u pracodawcy kierującego na szkolenie, jak i u innych, mikro- i małe firmy mogą liczyć na 80% dopłaty. Dla szkoleń specjalistycznych, czyli dotyczących wyłącznie obecnego lub przyszłego stanowiska pracy oraz związanych ze specyfiką działania danej firmy, wysokość dofinansowania dla mikro- i małych firm wynosi 45%. Dodatkowo, w przypadku udziału przedsiębiorcy lub jego pracownika w projekcie szkoleń otwartych istnieje również możliwość skorzystania z pomocy *de minimis* na sfinansowanie kosztów udziału w szkoleniu - dofinansowanie może wynieść wówczas nawet 100% wydatków związanych ze szkoleniami.

W ramach Działania możliwe jest także dofinansowanie usług doradczych do 100% wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na pokrycie kosztów doradztwa w ramach pomocy *de minimis*. Pracownicy przedsiębiorstw uczestniczący w studiach podyplomowych mogą natomiast liczyć na dofinansowanie do 80% wydatków bezpośrednio związanych z realizacją danych studiów podyplomowych.

I.II.11 Działanie 8.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw – projekty konkursowe

Działanie obejmuje projekty o zasięgu regionalnym dotyczące ogólnych i specjalistycznych szkoleń oraz doradztwa związanego ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie zgodnym z zdiagnozowanymi potrzebami tych przedsiębiorstw i formie opowiadającej możliwościom organizacyjno – technicznym przedsiębiorstwa. Zasady przyznawania wsparcia na szkolenia i doradztwo są analogiczne do opisanych w Działaniu 2.1.1 POKL (powyżej).

I.II.12 Działanie: 6.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Celem Działania 6.2. POKL jest promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Działanie skierowane jest do osób fizycznych, planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej i obejmuje pomoc bezzwrotną (w formie dotacji) oraz pomoc zwrotną (w formie preferencyjnie oprocentowanych pożyczek). Pomoc finansowa jest tu powiązana z pomocą doradczą w zakresie przygotowania biznes planu i innych aspektów istotnych dla przyszłych przedsiębiorców.

Wsparcie bezzwrotne polega na m.in. na przyznaniu środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości do wysokości do 40.000 zł na osobę, wsparcia pomostowego do wysokości minimalnego wynagrodzenia, które jest wypłacane przez okres do 6/12 miesięcy od dnia zarejestrowania działalności gospodarczej oraz szkoleń i doradztwa w zakresie efektywnego wykorzystania dotacji. Wsparcie bezzwrotne adresowane jest do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym m.in. do osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, osób powyżej 50 roku życia. Z kolei wsparcie w formie preferencyjnie oprocentowanych pożyczek udzielane jest do wysokości 50.000 zł na osobę oraz połączone jest ze wsparciem szkoleniowo-doradczym oferowanym w początkowym okresie prowadzenia działalności gospodarczej. Pożyczkobiorca w całym okresie spłaty pożyczki może skorzystać z 12-miesięcznej karencji w spłacie rat kapitałowych.

II. USŁUGI INFORMACYJNO-DORADCZE

II.1 Obecnie dostępne w KSU:

- 1) Usługi nowych Punktów Konsultacyjnych KSU, dostępne do grudnia 2013r. w 51 lokalizacjach (II edycja konkursu w trakcie, docelowo ponad 60 lokalizacji).

Lista PK wraz z możliwością umówienia się na konsultacje pod adresem:

http://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/opieka_nad_klientem_oraz_doradztwo/zapytanie_o_usluge?first=Y

lub ze strony głównej KSU po kliknięciu na hasło: „umów się na konsultację”

<http://ksu.parp.gov.pl/pl>

Usługi PK KSU, skierowane są do osób zamierzających założyć firmę oraz do przedsiębiorców i obejmuje usługi informacyjne i doradcze w zakresie prowadzenia i rozwoju firmy. Konsultant PK KSU zawsze przed rozpoczęciem usługi prowadzi diagnozę potrzeb klienta i proponuje mu usługę, które w największym stopniu odpowiada na jego potrzeby.

Usługa PK KSU zarówno informacyjna, jak i doradcza, jest tak zaprogramowana, aby klient mógł wybrać dla siebie interesujący go zakres.

Usługa informacyjna (bezpłatna) , dzięki której klienci mogą dowiedzieć się wszystkiego na temat działalności gospodarczej, dotyczy następujących zagadnień:

- jak, krok po kroku, założyć własną firmę;
- co zrobić, aby firma pręźnie się rozwijała;
- skąd i w jaki sposób pozyskać środki finansowe na założenie lub rozwój przedsiębiorstwa;
- jak pokonywać problemy pojawiające się w bieżącej działalności.

Na szczególną uwagę zasługuje usługa informacyjna „opieka nad klientem”, w wyniku której konsultant po ustaleniu, że wskazane jest, aby klient skorzystał z usługi specjalistycznej (doradztwa, szkolenia, pożyczki, poręczenia, itp.) wyszuka najbardziej odpowiednie usługi i usługodawców, przedstawi dostępne oferty oraz ułatwi kontakt z usługodawcą. „Opieka nad klientem” – bezpłatna dla przedsiębiorców usługa PK KSU łączy informację z korzystaniem z szerokiego wachlarza usług KSU – świadczonych zarówno przez podmioty zarejestrowane i współpracujące w Krajowym Systemie Usług, jak i usługodawców realizujących usługi według innych standardów, nadzorowanych przez podmioty współpracujące z PARP.

W portfelu usług PK KSU znajdują się także usługi doradcze asysty w rozpoczynaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

Asysta w rozpoczynaniu działalności gospodarczej (max 16 godzin) stanowi idealną pomoc dla przyszłych przedsiębiorców we wszystkich aspektach zakładania działalności gospodarczej. Usługa asysty w rozpoczynaniu działalności gospodarczej kończy się złożeniem przez klienta wniosku o wpis do CEIDG. Wykwalifikowani konsultanci PK KSU przeprowadzają klienta przez wszystkie elementy związane z zakładaniem własnego biznesu. W szczególności konsultują profil planowanej działalności gospodarczej, a także pomagają w przygotowaniu biznesplanu i zgromadzeniu niezbędnej dokumentacji. Usługa doradcza asysty w rozpoczynaniu działalności gospodarczej jest dofinansowana do 90%, koszt dla klienta wynosi ok. 160 zł. **Asysta w prowadzeniu działalności gospodarczej** (max 24 godziny) jest usługą skierowaną do już działających przedsiębiorców. Obejmuje ona doradztwo w 4 podstawowych obszarach działalności firmy, tj. formalno-prawnych obowiązkach związanych z prowadzeniem firmy, marketingu przedsiębiorstwa, organizacji firmy, różnych źródeł finansowania dedykowanych przedsiębiorcom. Usługa doradcza asysty w prowadzeniu działalności gospodarczej jest dofinansowana do 90%, koszt dla klienta wynosi ok. 240 zł.

Jednym z zadań obecnych Regionalnych Punktów Konsultacyjnych KSU jest analiza i upowszechnianie oferty usług biznesowych dostępnych dla przedsiębiorców w poszczególnych województwach. Zebrane oferty, wraz z warunkami korzystania z usług będzie można znaleźć wkrótce na stronie www.ksu.parp.gov.pl po określeniu województwa, w którym ma być dostępna usługa.

2) Usługa ochrony środowiska, doradczo-szkoleniowa, (bezpłatna, stanowiąca pomoc *de minimis*) dostępna do końca października 2012 r.

Cała usługa składa się z 2 komponentów. W pierwszym dokonywana jest identyfikacja stopnia spełniania wymogów prawnych (audyt środowiskowy) przez przedsiębiorcę oraz pomoc doradcza przy wdrażaniu działań rekomendowanych podczas audytu.

Komponent drugi to szkolenia z zakresu z wykorzystania narzędzi pozwalających na obliczanie poziomu korzystania ze środowiska oraz na obliczanie opłat za korzystanie ze środowiska.

W chwili obecnej usługa jest świadczona przez 7 Wykonawców. Więcej informacji na stronach: http://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/pilotaze/ochrona_srodowiska.

3) Usługa w zakresie finansowania zwrotnego, doradczo-szkoleniowa, (bezpłatna, stanowiąca pomoc *de minimis*) dostępna do końca marca 2013:

Cała usługa składa się z 2 komponentów (łącznie max 40 godzin doradztwa). W ramach komponentu pierwszego przeprowadzona jest diagnoza potrzeb i możliwości finansowych oraz analiza dokumentacji finansowej przedsiębiorstwa. Na ich podstawie zostaną przedstawione oferty dostępnych źródeł finansowania dostosowane do aktualnych potrzeb przedsiębiorcy. Przedsiębiorca może również liczyć na wsparcie doradcze przy ubieganiu się o wybrany przez siebie instrument finansowy (w tym przygotowanie aplikacji i biznes planu) oraz pomoc w późniejszym wdrożeniu biznesplanu.

Komponent drugi to szkolenia w zakresie planowania i zarządzania finansami przedsiębiorstwa, obejmujące zarówno warsztaty, jak i zajęcia praktyczne. Przedsiębiorca będzie mógł skorzystać z obu komponentów usługi lub tylko z jednego, wybranego przez siebie.

W chwili obecnej usługa jest świadczona przez 15 Wykonawców. Więcej informacji na stronach: http://ksu.parp.gov.pl/pl/oferta_ksu/pilotaze/finansowanie_zwrotne

Planowane w najbliższym czasie:

1) Usługi doradcze o charakterze proinnowacyjnym dostępne w Krajowej Sieci Innowacji – planowana dostępność od początku roku 2013,

Usługi KSI będą obejmowały dwa etapy, czyli audyt innowacyjności (identyfikacja możliwości rozwoju i potrzeb przedsiębiorcy) w obszarze innowacji: produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych oraz kompleksowe doradztwo we wdrożeniu innowacji, mające doprowadzić do wdrożenia w przedsiębiorstwie rozwiązań innowacyjnych stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane w I etapie usługi potrzeby.

Usługa może zostać objęta wsparciem w ramach projektu pod warunkiem, że doradztwo dotyczy wdrożenia minimum jednej innowacji mającej postać rozwiązania technologicznego. Łącznie z rozwiązaniem technologicznym mogą być wdrażane inne, związane z nim, innowacje nietechnologiczne.

Maksymalna wartość dofinansowania to: 13 000,00 zł – dla audytu innowacyjności; 55 000,00 zł – dla doradztwa we wdrożeniu innowacji

2) Nowe usługi pilotażowe KSU (bezpłatna, stanowiąca pomoc *de minimis*) – dopiero planowana – dostępna na początku 2013 roku.

Zakresy będą badane m.in. na tzw. focus grupach, wykonawca badania właśnie wybierany. Najbardziej prawdopodobny zakres pierwszej usługi to: doradztwo dla przedsiębiorców polegające na pomocy w planowaniu działań mających na celu rozszerzenia działalności firmy na nowe rynki (tj. z lokalnego na regionalny, z regionalnego na krajowy i doradztwo proeksportowe). Prawdopodobnie ok. 30 – 40 godzin.

W 2013 planowane jeszcze kolejne 2 pilotażowe usługi, ale zakres jeszcze nie ustalony – zależy od wyników badań.

3) Planowanie działań w MMSP a finansowanie zwrotne - dostępne dla przedsiębiorców od II kwartału 2013 r.

Usługi doradczo-szkoleniowe, która mają pomóc przedsiębiorcom w planowaniu oraz realizacji (głównie w realizacji) przedsięwzięć finansowanych ze środków zewnętrznych-zwrotnych. Usługa powiązana z dostosowaną ofertą finansowania zewnętrznego instytucji finansowych (m.in. banków, funduszy pożyczkowych) zaangażowanych w projekt. Planowane do 100 godzin doradztwa na przedsiębiorstwo.

II.2 Sieć informacyjno-doradcza EEN

Przedsiębiorcy, również mikro, mogą korzystać z usług europejskiej sieci informacyjno-doradczej *Enterprise Europe Network* (EEN) częściowo finansowanej z Programu CIP. W Polsce działa 30 ośrodków EEN, w których przedsiębiorcy mogą korzystać z kompleksowych usług, które pomagają im rozwijać potencjał i zdolności innowacyjne oraz konkurować na wspólnym rynku.

Sieć EEN pomaga mikro, małym i średnim przedsiębiorcom m.in. w znalezieniu partnerów do współpracy gospodarczej oraz świadczy usługi z zakresu transferu technologii, w tym audyty technologiczne, wymianę ofert technologicznych oraz kojarzenie przedsiębiorców z jednostkami naukowymi,

II.3 Działanie 3.3 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka: Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP

Działanie 3.3 POIG jest skierowane zarówno do przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu (POIG 3.3.1), jak i małych i średnich przedsiębiorstw (POIG 3.3.2). Wsparcie uzyskują przedsięwzięcia przygotowujące mikro, małych i średnich przedsiębiorców do pozyskania zewnętrznego finansowania o charakterze udziałowym na przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym. Dofinansowanie obejmuje koszty usług doradczych związanych z przygotowaniem dokumentów i wszelkich analiz związanych z pozyskiwaniem inwestorów. Docelowo dzięki środkom z tego działania ma się zwiększyć liczba spółek z sektora MSP debiutujących na Gieldzie Papierów Wartościowych. Beneficjentami są przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy oraz inwestorzy.

II.4 Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP)

Polska Przedsiębiorcza (PP) to sieć instytucji wspierających oraz rozwijających przedsiębiorczość, której AIP są jednym z podmiotów (pozostałe to: AIP Business Link oraz AIP Seed Capital). Sieć Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości funkcjonuje przy 31 uczelniach w Polsce i stanowi największą tego typu instytucję w Europie Środkowo – Wschodniej.

Podstawową formą wsparcia we wszystkich inkubatorach są usługi doradcze, szkoleniowe i informacyjne. Oferta jest programowo skoncentrowana na zagadnieniach przedsiębiorczości, tworzenia firmy i opracowania biznesplanu, ale istnieje także możliwość wsparcia finansowego, obejmującego granty i dopłaty do nowych przedsięwzięć gospodarczych.

III. POZOSTAŁE GRUPY

III.1 Działanie 1.4. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej

Celem działania 1.4 POKL jest zapewnienie podmiotom ekonomii społecznej dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania niezbędnych do rozwijania przez nie działalności poprzez stworzenie oraz pilotażowe wdrożenie programu finansowania opartego na zwrotnych instrumentach finansowych. W ramach niniejszego działania Bank Gospodarstwa Krajowego, przy udziale pośredników finansowych, będzie realizował projekt, w którym środki będą przekazywane zainteresowanym podmiotom ekonomii społecznej prowadzącym działalność gospodarczą (wśród których mogą być także mikroprzedsiębiorstwa) oraz spełniającym odpowiednie kryteria formalne i jakościowe.

Zakłada się, że w ramach Działania 1.4 POKL wsparcie finansowe obejmie ok. 250 podmiotów ekonomii społecznej, które otrzymają preferencyjną pożyczkę o wartości nie przekraczającej 100 tys PLN. Na realizację projektu zostanie przeznaczona kwota 30 mln PLN. Okres spłaty pożyczki będzie wynosił maksymalnie 60 miesięcy. Podmioty te otrzymają również wsparcie doradcze.

Program realizowany będzie na obszarze całego kraju. Dla celów programu obszar Polski zostanie podzielony na pięć makroregionów. Dla każdego z nich zostanie wybrany pośrednik finansowy.

III.2 Erasmus dla młodych przedsiębiorców

Program „Erasmus dla Młodych Przedsiębiorców” pomaga zdobyć umiejętności niezbędne do prowadzenia firmy na rynku krajowym i europejskim. Początkujący przedsiębiorcy w ramach inicjatywy zdobywają wiedzę i doświadczenie, korzystając ze współpracy z doświadczonymi właścicielami firm w innych krajach. W nawiązywaniu dwustronnych kontaktów pomagają organizacje pośredniczące, działające w poszczególnych państwach członkowskich UE.

Dzięki tej inicjatywie przyszli przedsiębiorcy mogą wyjechać na trwający do pół roku staż i w jednym z krajów UE poznawać kulisy kierowania firmą. W tym czasie obie strony mają szansę na budowanie sieci kontaktów, poszukiwanie rynków zbytu i partnerów handlowych.

III.4 Dotacje Powiatowych Urzędów Pracy

Zgodnie z przepisami *Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* starosta (Prezydent miasta) ze środków Funduszu Pracy lub Europejskiego Funduszu Społecznego może przyznać bezrobotnemu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związane z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Bezrobotni mogą ubiegać się także o dotację odpowiadającą czterokrotności przeciętnego wynagrodzenia, jeśli chcą podjąć działalność na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych w rozumieniu przepisów prawa spółdzielczego. A także trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia, jeśli chcą przystąpić do działającej już spółdzielni.

III.5 Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnianie

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia oraz dalszy awans zawodowy. Umożliwia korzystanie z poradnictwa zawodowego, szkoleń zawodowych i pośrednictwa pracy. Podstawą prawną tych działań jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

Poziom krajowy

Ustawa przewiduje następujące instrumenty wsparcia na poziomie krajowym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON):

- Dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych (pomoc w formie subsydium płacowego);
- Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych wykonujących działalność gospodarczą.

Poziom regionalny

Na poziomie regionalnym starosta lub prezydent miasta może przyznać pracodawcy (przedsiębiorcy, w tym także mikro) ze środków PFRON:

- Zwrot kosztów przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zwrot kosztów nie może przekraczać dwudziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za każde przystosowane stanowisko pracy osoby niepełnosprawnej.
- Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.
- Refundację kosztów szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych do wysokości 80% tych kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę.
- Refundację kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu. Wysokość zwrotu stanowi iloczyn kwoty najniższego wynagrodzenia i ilorazu liczby godzin w miesiącu przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu i miesięcznej liczby godzin pracy pracownika niepełnosprawnego w miesiącu, przy czym liczba godzin przeznaczonych wyłącznie na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekraczać liczby godzin odpowiadającej 20% liczby godzin pracy pracownika w miesiącu.

Starosta lub prezydent miasta może ze środków PFRON:

- Przyznać osobie niepełnosprawnej jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli nie otrzymała bezzwrotnych środków publicznych na ten cel.
- Przyznać osobie niepełnosprawnej środki na dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności.

IV. INNE REGULACJE PRAWNE

PROMOCJA ZATRUDNIENIA

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.) przewiduje regulacje mające na celu wsparcie pracodawców w tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy. Instrumenty adresowane do pracodawców, w tym także mikroprzedsiębiorców, obejmują m.in.:

- Zwolnienie z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w przypadku zatrudnienia starszych pracowników, tj. kobiet które ukończyły 55 rok życia i mężczyzn którzy ukończyli 60 lat. Ponadto ulga ta czasowo, tj. przez okres 12 miesięcy, przysługuje pracodawcom, którzy decydują się na zatrudnienie osoby bezrobotnej w wieku 50+.
- Refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. Wysokość refundacji określa umowa, nie może być ona jednak wyższa niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia, a także zrefundowanie kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem skierowanego bezrobotnego.
- Możliwość nawiązania bezpłatnej, fachowej współpracy z doradcami zawodowymi w urzędach pracy, którzy na potrzeby pracodawcy mogą dokonać analizy kompetencji pracowników i przedstawić oferty szkoleniowe mające na celu uzupełnienie luk kwalifikacyjnych.
- Możliwość bezpłatnej pomocy w doborze kandydatów do pracy spośród osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
- Wsparcie finansowe pracodawców inwestujących w rozwój zawodowy swoich pracowników. Pracodawcy, którzy utworzyli fundusz szkoleniowy (założyli odrębne konto z przeznaczeniem na szkolenia) mogą ubiegać się o częściową refundację ze środków Funduszu Pracy kosztów szkolenia pracowników. Pracodawca może otrzymać nawet 80% kosztów szkolenia (do 300% przeciętnego wynagrodzenia) w przypadku, jeżeli inwestuje w rozwój zawodowy pracowników powyżej 45 roku życia.

Opracowano w DIP MG